

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celotno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2956 — nočna 2996, 2994 in 2954

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Sovjetska ustavna reforma

Sprememba ustave sovjetske Unije, ki jo Moskva napoveduje za november tega leta, je na vsak način pomembno dejstvo, katerega komentarji napolnjujejo vse časopise na svetu. Nepriestranska sodba preobrata, ki ga ta sprememba zaznamuje, v polnosti še ni mogoča, ker načrt nove ustave še ni objavljen v celoti, ampak v brez dvoma nekoliko tendenčnem izvlečku. Če bi verjeli načinu, kako ta izvleček poudarja načela svobode veroizpovedanja, besede in združevanja ter podčrtuje splošno, direktno in enako volilno pravico, na podlagi katere bo odsej izvoljeno parlamentarno zastopstvo ruskega ljudstva, bi prišli do zaključka, da gre za povratek države, ki se je doslej sama označevala kot diktatura proletariata, v zapadno demokracijo z njenimi osnovnimi liberalnimi načeli. Resnica pa je, kakor bomo videli, precej drugačna.

Neki duhoviti politik je rekel, da vsaka ustava predstavlja samo način, kako naj bi se s celotno zgradbo besed in med seboj logično povezanih načel prikrival način, kako najmočnejša stranka ljudstvo dejansko vlada. Dejstvo, da bo v Rusiji tudi pod novo ustavo komunistična stranka, ki predstavlja po sovjetski statistiki sami samo 1% prebivalstva, prav tako edino vladajoča stranka v državi, poleg katere je vsaka druga nemogoča, kakor je bila pod dosedanjim ustavo, nam popolnoma potrjuje resničnost gornje ugotovitve. Na papirju je bila in je še dosedaj vladavina v sovjetski Rusiji sledeča: Vsa oblast izhaja iz sovjetrov, v katerih morejo in morajo biti člani samo pristajali komunistične stranke. Iz teh sovjetrov, ki so po skrbnem indirektnem volilnem sistemu po delegacijah koncentrično zgrajeni okoli obinskega sovjeta kot nekeke pridelice vsa posamezna sovjetska zastopstva v državi, je končno sestavljen vsedržavni sovjetski kongres, ki ima poldrugeto članov. Ta kongres izvoli centralni izvršilni odbor, ki je razčlenjen v dve zbornici: v 150 članski sovjeto vseh narodov, v katerem so zastopane posamezne sovjetske federalne države, in v zvezni svet, ki predstavlja 473 člansko delegacijo vsedržavnega sovjetskega kongresa. Centralni izvršilni odbor zbora samo trikrat na leto, ima pa stalni 30 članski prezidij, v katerem je vsa oblast osredotočena. Izvršilno oblast ima kot nekako ministristvo svet ljudskih komisarjev, ki ga centralni izvršilni odbor izvoli vsakokrat za dve leti. Tako izgleda razdelitev in osredotočitev oblasti na papirju, po katerem se državna volja tvori »od spodaj navzgor« iz občinskega sovjeta, dočim v resnici oblast izhaja iz centralnega izvršilnega odbora — pa tudi to samo na papirju.

V resnici vsa oblast izhaja iz komunistične stranke, ki ima svoj centralni izvršilni odbor, v katerem sta dve odločilni strankarski instanci, to je organizacijski biro, ki predlaga svet ljudskih komisarjev, in pa slovit politični biro — Politbiro —, ki daje centralnemu izvršilnemu odboru vsedržavnega sovjetskega kongresa, oziroma njegovega predsedstva (prezidij) vrhovne direktive stranke v vseh notranjih in zunanjih političnih zadevah države. Pa tudi v stranki sami ni Politbiro tisti, ki dejansko v sebi osredotočuje vso oblast, ampak generalni tajnik Stranke, to je Stalin.

Načrt nove ustave na tem dejstvu ne spreminja ničesar ter stranka s svojo dosedanjim organizacijo ostane dalje in bo tudi nadalje po dosedanjih smernicah in organizacijskih celicah vršila svoje diktatorske funkcije. Na papirju bo odsej odstranjen vsedržavni sovjetski kongres, ki je po prevelikem številu svojih članov postavljalo delo le oviral, in stopi na njegovo mesto vrhovni svet, ki ga bodo na podlagi splošne, enake in direktne volilne pravice volili vsi sovjetski državljani, tako da en poslanec odpade na 300.000 prebivalcev. Že pri teh volitvah, ki jih moskovski komunisti predstavljajo kot »popolno demokratizacijo« dosedanje diktature, je v resnici ohranjena diktatura komunistične stranke, ker imajo pravico za postavljanje kandidatov izključno le vsi dosedanja sovjetski delovnega ljudstva, to so: politične, sindikalne in mladinske organizacije stranke. V tem oziru tudi nova ustava določa, da imajo vsa oblast sovjeti, to je zastopniki delovnega ljudstva, kar je izraženo v bistvenem načelu: »Unija socialističnih sovjetskih republik je socialistična država delavcev in kmetov, koje politična in gospodarska cenova so sovjeti odposlancev delovnega ljudstva v državi in deželi.« S tega vidika je presojati seveda tudi svobodo veroizpovedanja, prepričanja in govora ter združevanja, ki jo novi statut poudarja in ki bo po gori omenjenem načelu dejansko izgledala tako, da bo ta svoboda pridržana samo članom komunistične stranke in njenih organizacij, ki ostanejo edini nosilci politične volje od spodaj in ki so slejkoprej seveda podrejeni centralni kontroli najvišjega strankarskega vodstva. Če torej inozemsko zapadno časopisje poudarja, da napovedana reforma sovjetske ustave predstavlja samo eipanje peska v oči lahkoverne zapadne demokracije, imajo v tem oziru — paj naj gledamo novo ustavo še tako liberalno in nepriestransko — prav.

Vrhovni svet bo prav tako kakor dosedanj centralni izvršilni odbor vseh sovjetrov razčlenjen v dve zbornici: v zvezni svet in v svet vseh narodov, a to izjemo, da bo ta vrhovni parlament sovjetske unije sestavljen bolj preprosto in elastično. Obe ti zbornici, od katerih ena predstavlja posamezne federativne republike in avtonomna narodna zastopstva sovjetske Unije, druga pa delegacijo zveznega sveta, bosta enakopravni, obe imata isto pravico zakonodajne iniciative in je vsak zakon veljaven, če ga obe zbornici, vsaka zase, sprejmeta z navadno večino. Sklicuje ju prezidij vrhovnega sveta dvakrat na leto, po potrebi pa tudi večkrat, in za slučaj, če bi obe zbornici ne bili soglasni, je določen način, kako se njun spor poravnava potom paritetične poravnalne komisije ali pa potom razpusta vrhovnega sveta po prezidiju vrhovnega sveta, ki razpiše nove volitve. Glede sveta vseh narodov velja isto kakor pod prejšnjim režimom, da se namreč sovjetski Uniji ne more odrekati misel za pravice in enakopravnost posameznih narodov Unije in njihovih federalnih republik ter avtonomnih ozemelj, da pa je ta oblika zvezne države, od katerih ima po ustavi vsaka celotno pravico, da iz sovjetske Unije »po svobodnem preudarku izstopi«, iluzorična v toliko, ker tudi tukaj velja diktat vsedržavne komunistične stranke, ki ima povsod enake načelne in praktične direktive, tako da je tudi v tem oziru predor skozi dejansko

Odprava sankcij gotova

Anglija potrebuje Italijo v dardanelskem vprašanju

Francija potisnjena v kot

London, 15. junija b. Politični krogi demantirajo vest o stavki zunanjega ministra Anthony Edena. Nasprotno, uradno vladno glasilo »Daily Telegraph« zanika, da bi bila v vladi kakšna nesoglasja. Kar se dogaja danes v notranjosti angleške vlade, so samo priprave za novo evropsko politiko Velike Britanije. »Daily Telegraph« trdi, da je v vladi absoluten sporazum o vseh vprašanih zunanjih politikah. Vlada se danes predvsem trudi, da: 1. po možnosti hitro likvidira sankcijski eksperiment; 2. da vzpostavi v čim krajšem času sodelovanje z Italijo in doseže s tem zopet zaupanje v Evropi. Ta sklep se opravičuje z ene strani zaradi popolnoma neuspele sankcijske politike, z druge strani pa, ker je upravičeno bojazen, da bodo v Franciji nastali notranji neredi. Končno je Velika Britanija pripravljena vpoštevati tudi vse dosedanje Mussolinijeve izjave, ki jim hoče verjeti, ker je Mussolini izjavil, da ne bo nikdar delal na škodo angleških interesov.

Glede ukinitve sankcij piše »Daily Telegraph«, da je sam angleški zunanji minister Eden prepričan, da je njihova ukinitve potrebna. Da sporazum v vladi je prišlo v tem oziru že prej, predno je imel finančni minister Neville Chamberlain svoj govor, ki je v vsem svetu zbudil veliko pozornost. Diplomatski sodnik »Daily Telegraph« trdi, da se tudi Francija opira nadaljni sankcijski politiki proti Italiji in noče dati pobude za odpravo le valed notranje-političnih ozirov. V Londonu prevladuje mnenje, ki vlada tudi v Evropi. To je najbolj važen vzrok, da je Nemčija zavzela skoraj trdovratno stališče v vseh evropskih vprašanjih in se torej ne more pričakovati, da bi kaj kmalu odgovorila na angleška vprašanja. Zaradi tega tudi ne more biti govora o kakšnih pogajanjih za rešitev nekaterih perečih evropskih vprašanj.

Vzrok, da je v angleški vladi nastal najlepši sporazum glede zunanje-političnih vprašanj, je iskati v bodoči dardanelski konferenci, na kateri se bo razpravljalo o, za Anglijo izredno važnem vprašanju utrdbe Bosporskega zaliva. To konferenco je smatrali tudi kot začetek italijanskega sodelovanja v evropskem koncertu. Brčkone se bo istočasno z dardanelskimi pogajanj v Ženevi sklenila tudi ukinitve sankcij, s čimer bo odprta pot do srednjeevropskega Locarna. Iz tega razloga je britanska admiraliteta sklenila, da pošlje na konferenco v Montreux zelo močno britansko delegacijo, ki jo bo brčkone vodil bivši zunanji minister sir Samuel Hoare. V takšnih razmerah se pričakuje, da bo ofenzivna protitalijanske opozicije v poslanski zbornici, ki jo je pričakovati danes in v prihodnjih dneh, ostala brez vsakega uspeha in odmeva, kajti britanska vlada brčkone na številna ofenzivna vprašanja opozicije sploh odgovorila ne bo, ker je v vseh zunanji-političnih vprašanjih dosežen med člani vlade sporazum, ki bo najbolj odgovarjal interesom bodoče britanske zunanje politike.

Eden je ostal na cedilu

London, 15. junija b. V britanskem javnem mnenju in tisku se vedno bolj opaža kampanja proti zunanjemu ministru Anthony Edenu. Borba proti njemu zavzema vedno večji obseg. Tako je včeraj »Sunday Dispatch« objavil izredno stru-

pen članek proti Edenu in ga je v tem članku celo vprašal, kdaj namerava podati ostavko ker je s svojo politiko doživel popoln polom. List je prištavljal, da ga to ne vprašuje samo ljudstvo britanskega imperija, temveč ga vprašuje vso svet. Hoare, ki je pravčasno uvidel vse nevarnosti sankcijske politike, je aktualno pravčasno rešiti tako Abesinijo, kakor tudi Evropo, v sled agresivnega stališča Edena pa je moral zapustiti svoje mesto, kamor se sedaj triumfalno vrača. Eden ni niti rešil Abe-

sinije, niti onemogočil zmage Italijanom v Vzhodni Africi. Dva njegova najmočnejša aduta sta klavirno padla. Sedaj je treba samo še misliti, kako rešiti preostali Velike Britanije.

Nocoj se sestane britansko-italijansko društvo, ki ima nalogo vzpostaviti boljše odnose med obema državama in bo s tega sestanka brčkone poslan vladi apel, da se ukinejo sankcije. Baldwin bo ta apel sprejel kot izhodišče za spremembo britanske zunanje politike napram Italiji.

Seja fašistovskega direktorija

100.000 pušk mladini in nove vojašnice

Milan, 15. junija. b. Danes se je sestel direktorij fašistične stranke. V zgodnjih jutranjih urah so pričakovali fašisti zastavo stranke, ki je bila poslana iz Rima in ki so jo pozneje razvili na palači, v kateri so zasedali vrhovni organi fašistične stranke. Po vsej dvorani je bilo pritrdnih nešteto plakatov, katerih vsebina je bila v glavnem ta, da je Italija izvojevala zmago s svojo lastno močjo, kljub nasprotstvu skoraj vsega sveta in da bo svojo zmago, ki se je končala z ustanovitvijo italijanskega imperija, znala povsod in ob vsakem času pravilno braniti, kakor to zahteva veličina Italije in njena čast. Pred poslopijem se je zbrala ogromna množica naroda in uniformiranih fašistov. Ko je podtajnik stranke stopil na balkon, je izdal povelje fašistom, da pozdravijo Mussolinija, kar so z velikanskim navdušenjem storili. Nato je bila seja. Po seji je tajnik sporočil in poudaril, da so bili vsi sklepi sprejeti z akklamacijo.

V teh sklepih se v prvi vrsti poudarja, da imajo vsi oni Italijani, ki so se borili v vzhodno-afriški

vojni, pravico vpisati se v fašistično stranko brez kakršnihkoli pridržkov, ker so si to veliko čast s svojo požrtvovalnostjo v borbah zaslužili. V drugem sklepu se poudarja, da je treba okrepiti duha mladine. V ta namen se je sklenilo dodeliti za mladinske vaje 100.000 pušk, ki se bodo razdelile raznim mladinskim organizacijam. Razen tega se morajo v vseh važnejših pokrajinah zgraditi nove vojašnice za fašistično mladino. Te vojašnice bodo dobile imena po padlih junakih v afriški vojni. V tretjem sklepu se naglašalo, da bo italijanska vlada tudi v bodoče skrbela za varstvo siromašnih otrok in se bodo letos podprejo za letovišča, namenjena za te siromašne otroke, zvišale na 700.000 lir. Poudarila se je tudi potreba fašističnih zaupnikov med delavstvom izven mesta. Mussoliniju je bila izražena iskrena zahvala za ustanovitev velikega laškega imperija, vsem borcem pa pohvala za junaško zadržanost. Fašisti so poslali pozdravni brzojav tudi voditelju fašistične stranke Staraceu.

Pred generalno stavko v Belgiji

Bruxelles, 15. junija. c. Stavka rudarskega delavstva je popolna. Grozi še izbruh splošne generalne stavke v Belgiji. Iz vseh krajev Belgije in iz industrijskih središč prihajajo zaporedoma vesti, da delavstvo zapuša delo in da je ponekod tudi zasedlo obrate.

Snoči se je nova vlada sestala na nujno sejo. da bi razpravljala o stavkovnem gibanju. Preko radia je vlada izdala proglas na delavstvo. V tem proglasu vlada napoveduje obsežne socialne reforme v korist delavstva. Današnja »Le Peuple«, ki je glasilo voditelja socialistov Vanderveldta, piše, da je Spanji sledila Francija, sedaj sledi Franciji še Belgija.

Bruselj, 15. junija. AA. Havas poroča: Delovni minister Delftre je imel govor po radiu, v katerem je rekel, da je vlada postavila za svoj program sledeče točke: 1. Obvezno zavarovanje delavstva za slučaj brezposelnosti; 2. Zvišanje pomoči brezposelnim za 50%; 3. Znižanje starost-

ne meje, ko dobe delavci pravico do pokojnine; 4. Določitev delovnega tedna, ki bo manjši od 48 ur; 5. Zvišanje kupne moči širokih mas ljudstva; 6. Obvezni letni dopusti delavstva s plačili za dopust.

Potovanja dr. Schachta

Atene, 15. junija. AA. Guverner nemške narodne banke dr. Schacht je dal pred svojim odhodom v Sofijo novinarjem izjavo, v kateri naglašalo, da njegov obisk na Grškem ni imel nobenih političnih ciljev, marveč da je govoril z grškimi merodajnimi krogi samo o gospodarskih vprašanjih, ki zanimajo Nemčijo in Grčijo.

Sofija, 15. junija. AA. Semkaj je prispel guverner narodne banke dr. Schacht. Na letališču so ga pozdravili guverner bolgarske narodne banke in druge ugledne osebnosti.

Ankara, 15. junija. AA. V bližini Sivasa je skočil vlak s tira. Ena oseba se je ubila, več pa je ranjenih.

smatra kot samoposebi umevno. Slejkoprej bo namreč ta svoboda samo krinka, ki naj zapadne demokracije prepriča, kako da je sovjetska Unija liberalna država, dočim bo v resnici protiverska propaganda, ki stoji slejkoprej pod protekcijo vse-mogočene komunistične stranke, izvajala tudi nadalje pritisk na vse vernike, ne glede na to, da ločitev Cerkve od države in od šole onemogoča osnovno življenjsko funkcijo vsake cerkve, da sme preko svojih zgolj božjeh funkcij, ki se slejkoprej smatrajo za »ostanek nazadnjaškega praznovanja«, utrjevati in razvijati svoje notranje sile v smislu vsake žive vere. Sicer pa tudi dosedanja ustava na papirju jamči »versko svobodo« enako kakor »svobodo nevere«, dočim je od leta 1929 naprej s posebnim dekretom bila odpravljena svoboda verske propagande, ki tudi po novi ustavi ni dovoljena. Kaj je soditi o svobodi prepričanja, govora in združevanja, pa smo že povedali, da je tudi načeloma v novi ustavi omejena zgolj na pristaje komunistične stranke oziroma na pripadnike sovjetskega sistema »delovnega ljudstva v državi in deželi«.

Edino, kar v resnici pomeni temeljit preobrat, ki pa je v zadnjih letih dejansko bil že izvršen, je določba o lastnini v sovjetski Uniji, ki je po novi ustavi ali državnali pa zadržno-kolektivna. Poleg te lastnine pa nova ustava izredno priznava tudi zasebno malo gospodarstvo posameznega kmeta kot člana kolektivistične zadruge (arteli) in pa posameznega obrtnika, ki v osebnem obratu lastno-ročno dela. Vrh tega je priznan zasebnolastninski princip z vsemi garancijami delavski mezd, prihrankom posameznika, njegovi hiši in oni posesti na nepremičninah in premičninah v hišnem gospodarstvu, ki je zakonito dovoljena že po znani Stalinovi reformi zadržno-kolektivnega gospodarstva. Da te določbe pomenjajo bistveno predugečanje, če ne naravnost negacijo marksističnega dogmatizma, pač ni treba še dokazovati. To je vsekakor prodor skozi dosedanje marksistično doktrino.

Sodba, da nova ustava v glavnem pomeni le neko maskiranje režima, kakor v Rusiji vlada že od leta 1918, je, kakor razvidimo iz dosejanega, gotovo pravilna. V njej prihaja do izraza tendenca sovjetrov, da bi svojo državo pred očmi zapadne

demokracije predstavili kot demokratično državo, s katero so prijateljski odnosi ne samo mogoči, ampak tudi v interesu Evrope same, da se obvaruje na eni strani fašizma, proti kateremu je sovjetska Rusija dober zaveznik, na drugi pa naj bi se na ta način utrnila v zapadnih demokratičnih veselih tendenca, da se Rusija popolnoma vključi v sistem tiste kolektivne varnosti, ki je vrhovno načelo francoske zunanje politike.

Ne smemo pa prezreti dejstva, da ta zgolj iz taktičnih razlogov narekovana tendenca sovjetrov, ki bi odsej radi veljali kot liberalna vladavina, ima kot silo pogona tudi neko iz notranjih razlogov izvirajočo povzročilno dinamiko, ki jo sovjetski oblastniki sami neradi priznavajo in deloma celo taje, ki pa zato ni nič manj močna in odločujoča pri njihovem razvoju: to je neka življenjska nujnost, ki je sovjete tudi že doslej prisilila k preusmeritvi in reformam, katere so v nasprotju z doktrino in dokazujejo neodoljivo silo praktične smeri narekajočega življenja. Nova ustava se je pojavila vzporedno z reformo spolne in šolske zakonodaje, ki je plod bridkih izkušenj, ki so pokazale neizpoljenost in škodljivost pravovernega boljševizma. Te reforme so: otežitev ločitve zakona, stroge kazenske določbe zoper lahkomišljeni splay, odredbe, ki naj pospešijo plodovitost družin in naraščanje prebivalstva, kakor tudi strožja disciplina šolskega obrata. Kar se tiče verske prakse, so bili sovjete že lani in letos primorani kmetom v zadržnih kolektivih dovoliti nekoliko več svobode, tako da je vsaj na deželi prenehalo zapiranje vsakih cerkva in da smejo menda po vaseh tudi že k bogoslužju zvoniti. So pa vse te sovjetske odredbe žal še vedno samo plod notranje-politične oportunitete, izvirajoče iz spoznanja, da se ljudstvu, ki bo morda že zelo kmalu poklicano k težkim žrtvam za domovino, vsaj ne kratio pravice na polju manifestacije najintimnejših čustev duše.

Kaj več se o tem preobratu in njegovem praviem značaju zaenkrat ne da reči, ako hočemo biti pravični, in zato pravilno sodi katoliški »Avvenire d'Italia« v svojem uvodniku od 14. junija, da se moramo na eni strani varovati vseh iluzij glede dosedanjih sovjetskih reform, da pa je treba potrpežljivo čakati, ali se bo Rusija res še v doglednem času vrnila k osnovnim principom vsake resnično človečanske družbe.

„Slovenska ljudska fronta“

Najnovejša oblika politično organiziranega ateizma in skrajnega socializma prekušava je »ljudska fronta« (fronte populaire), to je zaveznitvo vseh ostankov političnih družb, ki so se navečale vsake zase in po svojih načelih voditi politični boj proti verskim in npravnim temeljem katerega naroda. Take »ljudske fronte« so se že v dejanju izkazale v Mehiki, v Španiji, v Franciji in povsod se je pokazalo, da začno svoje razdiralno delo z oznanjevanjem »svobode, pravice in enakopravnosti«, končajo pa z nasilji in podiranjem. V Evropi, ki zvestobe do načel skoro ne pozna več, so za »ljudsko fronto« prav za prav povsod kaj ugodna tla. Samo v Italiji in Nemčiji še ni mogla najti tal, ker so tu vladajoči režimi sami povzili vsa kulturna in politična gibanja in tako preprečili snavanje »ljudskih front«. Ni je tudi v Rusiji, odkoder je ta iznajdba prav za prav izšla, ker »svoboda, pravica in enakopravnost« je za Rusijo samo izvožno blago.

Vsak tuj duh, pa naj se pojavi kjerkoli v svetu, počasi pride tudi k nam. Tudi »ljudska fronta« je zavohala to lepo zemljo in narod, katerega zemljepisni in politični položaj je tako zapleten, da se je ponesrečila že cela vrsta poizkusov, ki so skušali ta položaj razvozlati in izboljšati. Zato je »ljudska fronta« pohitela in pričakovati moramo, da bo v kratkem z vso zgovornostjo stopila pred narod, da je edino v njej tista zagonetna rešitev vseh naših preletih vprašanj, v popolni breznačnosti in kajpada tudi brezvernosti.

Se v dobi največjega političnega strahovanja JNS je bilo med slovenskimi liberalci za celo procesijo ljudi, ki niso bili zadovoljni, da niso nikdar prišli na vrsto. Proti dr. Kramarju so dvigali glavno pogummi »bojevniki«. Pucili so se upirali in razhajali njegovim »samostojni kmetje«, socialisti svojim sorodnikom niso mogli odpustiti njihove sebičnosti, voditelji nekdanjih strank niso mogli preboleti, da so tako neopaženo izginiili s političnega površja, vmes pa se je pojavila še skupina okrog bivše »Ljudske pravice«, sami mladi ljudje, ki imajo ob vsakih občinskih volitvah polne roke dela, ki budno spremljajo vsak delavski štrajk in ki se skušajo uveljaviti pri vsaki demonstraciji na ljubljanski univerzi. Vsi ti drobci, čeprav med seboj tako različni, so v sredo zvečer v Mariboru ustanovili »Slovensko ljudsko fronto«, v katero pa so vabljivi vsi, ki še niso bili poslanci ali ministri, vsi, ki s svojo zapostavljenostjo niso zadovoljni, vsi, ki niso zadovoljni z današnjimi razmerami (torej vsi Evropejci) in ki so obenem strupeno razpoloženi do vere. Za izrazite komuniste pa je prihranjen še posebno mešči, čigar zasedba pa bo najbrž ostala tajna. V to fronto torej morejo vsi, ki jim slovenski narod tla, kakršni je, ni všeč in ki jih ni sram v prvem svitu svobode skočiti mu v hrbet. Le za dosledne katolike in značajne Slovence v tej fronti ni prostora. Sicer je pripravljeno mesto tudi za krščanske delavce, ki pa se visokemu vabilu v tako družino ne bodo mogli odzvati, ako bodo hoteli ostati samim sebi zvesti. Ustanovitvi je botroval dr. Dragoljub Jovanovič, vodja levega krila srbskih zemljoradnikov, ki ga moskovska »Pravda« večkrat odkrito pohvali, češ, da je to edina struja, ki ima v Srbiji kaj bodočnosti.

Programa ta fronta še nima, tudi ni verjetno, da bi kdaj razglasila, ker j bolje šariti kar tako, da ti nič ne more očitati nedoslednosti. Hotela se bo pridružiti dr. Mačku, s katerim bi danes že vsak rad delil dobroto narodnih voditeljev, da se mora on že kar otresati sodelavcev, pri tem pa se je že večkrat pokazalo, da nekateri sploh ne marajo oditi od njega, čeprav jih on čisto nič ne mara. Tako je n. pr. odbil predlog hrvaških komunistov, naj bi se njegovo in komunistično gibanje združilo v »ljudsko fronto«. Dr. Maček je postal zlasti za slovenske avanturiste močnega skrivnoliva. Dosedaj smo v slovenskem mačkovstvu ločili vedno dve struji: ena je bila zgolj politična in je svoj program še kolikor toliko črpala iz programa dr. Mačka. To je bila skupina okrog »Slovenske zemlje«. Druga skupina pa se dr. Mačku samo

veljevala, tako pri raznih pogajanjih v Čakovcu in Celju in deputacijah v Zagrebu, kakor tudi med Slovenci, kjer je še z večjo naglico kakor prva pod Mačkovim imenom širila svoje prevratne in praviim Slovincem in pravim Hrvatom tuje nazore. To je bila skupina okrog bivše »Ljudske pravice«. »Slovenski zemlji« je dr. Maček dne 10. marca dal priznanje, da je samo ta člen Hrvatom in Slovincem skupnega kmečko-delavskega gibanja. Ne vemo sicer, ali je dr. Maček privolil v to, da bi se »Slovenska zemlja« preselila v ljudsko fronto ali ne, vemo pa le iz današnjega »Obzora«, da bo dne 28. t. m. sestanek konzorcijev »Slovenske zemlje« in »Stare pravde«, tednika, ki hoče nekako izpolniti vrzel, ki je menda v Sloveniji nastala z prenehanjem »Ljudske pravice«, kateri pa dr. Maček nikdar ni dal kakega priznanja, da spada v njegov idejni krog. Na tem sestanku naj bi ta dva lista stopila v enega ali pa naj bi se napravili načrt za zložno sodelovanje obeh listov.

S »slovensko ljudsko fronto« naj bi k rbskemu in hrvaškemu delu »združene« opozicije — ki je vedno bolj razdružena — pristopil še tretji, slovenski del. S tem bi bila ta opozicijska zgradba »zgrajena do vrha«. Toda že srbski in hrvaški del se kljub tolikim pogajanjem nista mogla zediniti in težko je verjeti, da bi slovenski del kaj pripomogel k skupnemu nastopu. Zato je ta fronta s stališča »otranje politike brez pomena, zanima nas le kot pojav našega domačega življenja.

Edina skupina v tej fronti, ki ima nekaj programa, je krog bivše »Ljudske pravice«, ki je v istolimenskem glasilu širil svoje ideje, ki so pa bile s komunistom tako sorodne, da je oblast glasilu prepovedala. Isto usodo je doživljal »Bojevniki«, glasilu bojevnikov. Vse druge skupine v tej fronti so ostanki razkrajajočega se liberalizma, čigar voditelji so se naveličali čakati na obujenje JNS. Tudi »Ljudska pravica« je sicer prišla od ljudi, ki so sprva spadali v liberalni krog, ki pa so ga kakor povsod drugod po svetu, z radikalizmom mladine preskočili in šli še dalje v najbolj levo skrajnost. Potemtakem je v Sloveniji zagledala beli dan »ljudska fronta« po vzorcu zapadno-evropskih ljudskih front, ki so se še vse najbolj izkazale v sporadnih nemirih in v organiziranju štrajkov in masovnih akcij. Na dnu vseh teh front je komizem, ki se njihovim buržojskim voditeljem zdi veliko bolj moderen kot strohneli liberalizem ali nerodoviti socializem.

O slovenski ljudski fronti vemo, da slovenska ni, ker v njej ni nobenega izmed znanih borcev za slovenstvo. To je le mednarodna ljudska fronta, v katero naj se love Slovinci. In tudi mlajše moči, ki so sklenile začeti svojo politično kariero v ljudski fronti, v svojem dosedanjem kratkem delovanju niso pokazale kakšnega spoštovanja do slovenstva. Poslužujejo se samo slovenskega jezika kot sredstva za medsebojno sporazumevanje, slovenskega duha pa s pikrim sovraštvom zaničujejo in malikujejo le neko mednarodnost in brezvernost.

Tudi ljudska ni ta fronta, ker ljudstva ni v njej in ji tudi ni zato, da bi si ljudstvo pridobila, ali da bi za ljudstvo skrbela. Njej je le za to, da iz ljudstva pridobi neki razred, privilegirano kasto, ki se bo razšla na vse strani in skušala iz ljudstva napraviti tolpo nezavednih ploskačev, ki naj vpije in demonstrira voditeljem v veselje in napredovanje. Dosedaj ali ljudstvo še nikjer ni opomoglo po ljudski fronti, opomogli pa so si že marsejke njeni poveljniki. Tudi slovensko ljudstvo se od Slovenske ljudske fronte ne more nič boljšeja nadeti.

Ob ustanovitvi te ljudske fronte smo obogateli za koristno »spoznanje«, da je namreč liberalizem spriču novih prevratnih idej popolnoma brez moči in da je kljub nasilnemu vodstvu JNS ni mogel rešiti. Tudi socializem vseh vrst je omagal in je postal igračka radikalnejše smeri. Vsi voditelji iz teh dveh taborov, ki bi se radi rešili pozabnosti ali pa se sploh še niso mogli dovolj uveljaviti, se morajo zatekati v ljudsko fronto, ki vse sprejema in vse prekroji po svoje.

Povišanje najemnin v mestnih hišah

O tem aktualnem vprašanju, o katerem so listi že pisali, nam je v svrhu pojasnila mestno poglavarstvo Ljubljane poslalo naslednji dopis:

Ko je sedanja občinska uprava prevzela poslovanje na magistratu, je že pri proračunskih debatah ugotovila, da je pri mestnih hišah vsako leto zelo običuten primanjkljaj, ki znaša 2.267.878 dinarjev. Ta znesek mora občina doplačevati iz svojih drugih finančnih sredstev.

Zasebni gospodar gleda pri upravi svojih hiš, da najemna hiše obrestuje in amortizira v daljši dobi let. Ako bi moral k obrestovanju in amortizaciji letno doplačevati veliko vsoto, se nikakor ne bo mogel smatrati dober gospodar.

Tudi mestna občina mora gledati na to, da vsaj zniža ta ogromni primanjkljaj mestnih hiš in manjša bremena davkoplačevalcem, ki morajo doplačevati vsako leto 2.267.878 din za mestne hiše.

Teg vprašanja se je lotil tudi odbor za upravo mestne imovine, ki je v zadnjih mesecih pregledal vse mestne hiše in povečini tudi stanovanja v mestnih hišah. Našel je, da za nekatera stanovanja v mestnih hišah brez dvoma prenizko ocenjena.

Prva ocenitev mestnih stanovanj je bila izvršena leta 1928., in sicer po kvadraturi stanovanjske ploskve. Ta ocenitev je ostala v veljavi s prav malimi spremembami do danes. Naravno pa je, da kvadratura sama ne more biti merodajna za določitev najemnine, marveč je potreba upoštevati tudi lego stanovanja in razne druge okoliščine.

Zato se je sedanja komisija trudila, da bi stanovanja bolj pravično ocenila in prilagodila cene najemnin dejanskim vrednotam posameznih stanovanj.

Poleg tega je našla sedanja občinska uprava, da so bile nekatere stranke favorizirane glede najemnine in so plačevale očitno pre nizke najemnine.

Zato je razumljivo, da sedanji poviški nekatere stranke precej ostro zadenejo in so poviški v nekaterih slučajih bolj občutni baš iz navedenih razlogov. V splošnem pa poviški niso tako visoki in znašajo povprečno 5—15%, prav nikjer pa 100 ali še več odstotkov.

Pri nekaterih mestnih uslužbenih pa je našla uprava, da plačujejo za stanovanje samo tako imenovano priznavalino, ki znaša na leto samo nekaj dinarjev, dast imajo lepa, tudi večsobna stanovanja in poleg tega še prejema od mestnega magistrata posebej stanarino. Teh izjem pa nismo mogli tolerirati, marveč smo morali tudi njim določiti primerno najemnino, ki pa znaša tudi 300 ali še več odstotkov dosedanje priznavalnice.

V splošnem pa je pripomniti, da bodo najemnine v mestnih hišah kljub sedaj zamišljenemu povišku ostale še vedno znatno nižje, kakor pa

so povprečne najemnine po drugih zasebnih hišah, tako da ostane mestna občina tudi v bodoče regulator najemninških cen v mestu. Na to se je posebej oziralo pri določenem povišku cen in to smernico hoče mestna občina izrecno tudi obdržati.

Nekateri se pritožujejo čez način poviška, češ, da je bila okrožnica o povišku najemnin dostavljena strankam šele pred par dnevi in da se morajo stranke v roku nekaj dni izjaviti, ali priznajo določen povišek, ker se bo sicer smatralo stanovanje za odpovedano. V tem oziru pa je treba poudariti, da je odbor za upravo mestne imovine delal na tej stvari že več mesecev, kar samo kaže, da je delal z veliko vestnostjo in natančnostjo. Da okrožnica ne pomeni odpovedi stanovanja, se samo ob sebi razume in okrožnica tega tudi ne navaja. Okrožnica samo določa vsakemu njegovo najemnino. Kdor bo mogel to najemnino sprejeti, bo to občini naznanil. Kdor pa smatra, da je povišek z ozirom na njegovo stanovanje in z ozirom na njegove socialne razmere previsok, bo pa to gospodarskemu uradu naznanil in utemeljil in bo gospodarski urad in odbor za upravo mestne imovine vsako tako prošnjo posebej obdelal in iznešene okoliščine prav rad upošteval in tako skušal doseči z vsako stranko sporazum.

Tako je razložitelni smisel te okrožnice župan tudi deputaciji stanovalec mestnih hiš, ki se je danes oglašila pri njem in jih je zadovoljno sprejela na znanje.

Ne tajimo si tega, da je stanovanjski odbor morda pri tako ogromnem številu stanovanj določil najemnino kakemu stanovanju neprimerno; vsakega stanovanja posebej tudi ni bilo mogoče natančno pregledati. Zato bo na podlagi iznešenih dogovorov prizadetih strank posebna komisija gospodarskega urada in stanovanskega odbora vsako pritožbo posebej z ozirom na njegovo stanovanje obravnavala tako, da bo najemnina za vsako stanovanje tudi sorazmerna in se eventuelne nepravilnosti pri odmeri najemnine popravilo.

Poudariti je končno, da mestna uprava pri določitvi najemnin tudi ni spustila iz vida posebnih socialnih ozirov do stanovalec in jih tudi ne bo izpustila pri individualnih ocenitvah stanovanj na podlagi vloženih ugovorov. Seveda pa morajo ti socialni oziiri priti tudi v sklad s splošnimi gospodarskimi oziiri mestne občine in oziiri na davkoplačevalce, od katerih se tudi ne more zahtevati, da bi pomagali plačevati preveč nizko najemnino za gotove družine, ki stanujejo v mestnih hišah. Našli pa bomo pot, da te oboje stranske koristi pravično in sporazumno uravnamo.

V Ljubljani, dne 15. junija 1936.

Mestno poglavarstvo.

Pariz, 15. jun. AA. Havas poroča iz Haiderabada, da je tam začel goreti neki kin. Število žrtve znaša 20, med njimi posebno žena in otrok.

Sanacija naših gledališč

Belgrad, 15. junija. m. Prosvetni minister Dobrovič Slobovič je izdelal uredbo o ukrepih za sanacijo finančnih razmer državni narodnih gledališč. Omenjena uredba, ki bo v kratkem predložena v razmatranje in odobritev ministrskemu svetu, med drugim določa, da se na izpraznjena mesta v državnih narodnih gledališčih (dirigenti, režiserji, člani orkestra itd.) ne morejo postavljati nove osebe, temveč se bodo mogla ta mesta izpolniti samo s pogodbenimi uradniki in dnevnici. V pogodbe, ki jih bodo sklenile uprave državnih narodnih gledališč z gledališkimi osebami, se bodo morale vnesti odredbe, da bodo lahko uprave tekom leta sklenile honorarje ali pa jih do konca sezone procentuelno znižajo. V slučaju, da bi se dohodki toliko povečali, da bi nastal ob koncu proračunskega leta previšek, bodo

mogle uprave v mejah 60% viška nadomestiti osebo primerne dohodke, kakor tudi določiti posamezne doklade za uspešno delo. 40% ostanek viška se bo pa uporabljal za materialne potrebe gledališča. Uredba nadalje predvideva, da bodo z upravnimi narodnih gledališč sodelovali kot posvetovalni organi, ki se bodo skupno z upravnimi brigadi za materialno stanje gledališč in to: 1. en uradnik prosvetnega ministrstva, ki ga bo določil prosvetni minister; 2. en uradnik finančnega ministrstva, ki ga bo imenoval finančni minister, pri upravi državnih narodnih gledališč v Zagrebu in Ljubljani pa načelnik prosvetnega in načelnik finančnega oddelka kr. banske uprave v Zagrebu odnosno v Ljubljani. Delokrog teh organov se bo predpisal s posebnim pravilnikom prosvetnega in finančnega ministrstva.

Jugoslavija - Avstrija 4 : 1

Kukuljevič-Bawarowsky 5 : 7, 6 : 4, 1 : 6, 6 : 2 in 6 : 3

Dunaj, 15. junija.

Mesto Puncce je nastopil proti Bawarowskemu Kukuljevič. Tekma je bila že itak odločena v našo korist in bi bilo popolnoma vseeno, ali dobimo še zadnji singl proti Bawarowskemu ali ga ne dobimo. Vendar je tudi Kukuljevič premagal Bawarowskega in s tem pridobil še eno točko za Jugoslavijo, tako da je končni rezultat 4 : 1.

To je največji uspeh, ki ga je doslej Jugoslavija dosegla na športnem polju. V finale v evropski coni sta se torej plasirali Jugoslavija in Nemčija. Nemčija je namreč premagala irsko reprezentanco v Berlinu s 5 : 0. Finale za evropsko cono bo v

Zagrebu. To bo ena največjih prireditev pri nas, saj bosta nastopila odlična nemška teniška igralca von Cramm, ki je pred kratkim v Parizu premagal vse tekmovalce in postal evropski prvak, in odlični Henkel. V Zagrebu za to srečanje delajo velikanske priprave. V ta namen bodo zgradili poseben stadion, ker se pričakuje, da bo na tekme ogromen naval. Zmagovalec v finalni tekmi evropski coni za Davisov pokal bo nastopil proti Avstraliji, ki je zmagovalec v ameriški coni. Finalna tekma bo pa z Anglijo, ki brani Davisov pokal. Igra se bo odigrala v znanih wimbledonskih teniških igriščih. (Glej poročilo na strani 7.)

Korupcijska afera

Belgrad, 15. junija. Organi uprave mesta Belgrada nadaljujejo preiskavo v znani tihotapski aferi, v katero sta zapletena vpokojeni titularni poslanik v Moskvi dr. Aleksander Bodi in bivši šef protokola Ika Novakovič. V teku današnjega dne so ti organi znova zaslišali Bodičovo ženo, ki po izvršenem zaslišanju ni hotela podati nobene izjave. Zdi se, da je v afero zapletena tudi Ika Novakovič, ki se je v začetku branil, češ, da je v to afero padel valed svoje malomarnosti, ker ni prebral pisma španskega poslanika, grofa Torrihosa. Uprava mesta Belgrada dobiva vsak dan množične prijave, ki Iko Novakoviča zelo močno obremenjujejo. Nekateri celo trdijo, da je bil on eslastično znane trgovine »Antika« v Belgradu, katere lastnik je znani Paja Gluok, ki je baje v aferi tudi igral zelo veliko vlogo. Pričakuje se, da bo uprava mesta Belgrada v najkrajšem času zaključila preiskavo, nakar bodo oblasti začele izročiti dr. Bodiča, ki je, kakor znano, po prvem zaslišanju na upravi mesta Belgrada pobegnil v inozemstvo, in sicer najprej v Italijo.

Zdravje zagrebskega nadškofa

Zagreb, 15. junija. b. Hrvatski metropolit dr. Ante Bauer je po svojem povratku iz Dalmacije zopet zbolel na ušesih. Znani specialist za ušesne bolezni dr. Gušić je izvršil majhno operacijo; po kateri je bil izdan sledeči komunik: Po povratku iz Dalmacije je hrvatski metropolit nadškof dr. Ante Bauer čutil bolečine v levem srednjem ušesu. Ko je konec preteklega tedna nastopilo zvišanje temperature, je bila 12. junija izvršena paracenteza levega bobniča. Ker se je potem pojavil izza levega ušesa majhen tur, je bil 14. junija zvečer izvršen Wildejev zarez. Objektivno stanje je zadovoljivo, subjektivno stanje zelo dobro. Bolnik nima mrzlice. — Dr. Gušić, I. r., dr. Löcher, I. r.

Avstrija in naš turizem

Belgrad, 15. junija. Kakor smo informirani iz zanesljivega vira, je Avstrija s 15. junijem ukinila za svoje državljane vse one izjemne odredbe, ki so lansko leto oteževale Avstrijem bivanje v naših letoviščih. Kdor je namreč dosedaj hotel na počitnice v Jugoslavijo, je moral poleg potnega lista imeti še potrdilo o plačanih davkih in razen tega še posebno dovoljenje, ki so ga politične oblasti izdajale na izrecno prošnjo, katere rešitev pa je vedno precej časa trajala. Ti dve izjemni določbi sedaj odpadeta.

Naš sadni izvoz

Belgrad, 15. jun. m. V prostorih Glavne združne zveze kraljevine Jugoslavije je pričela danes zasedati konferenca združenih strokovnjakov radi izdelave sprememb za pravilnik kontrole izvoza sadja. Ker je ta pravilnik izdelalo kmetijsko ministarstvo, drugega pa Prizad, so predstavniki posameznih združenj organizacij izdelali potrebne spremembe, da bi se z novim pravilnikom popra-

vila vsa škoda, ki je za naš izvoz nastala na inozemskih tržiščih zaradi nesmotrenega izvažanja. Konferenci so prisostvovali: iz Ljubljane ravnatelj Besednjak od Zadrzne zveze in inž. Ferinec od Kmetijske družbe, iz Maribora pa tone Kovatič. Jutri bo konferenca nadaljevala svoje delo.

Osebnost

Belgrad, 15. junija. m. Za kmetijske svetnike pri kmetijski glavni kontroli za mesto Ljubljana je v 5. pol. skupini postavljen Sergej Gorjup, kmetijski svetnik na banski upravi v Ljubljani. Premješčen je iz Ljubljane za sekundarnega zdravnika državne bolnišnice za duševne bolezni v Novem Celju dr. Boris Krištof.

Mezdno gibanje v Mariboru

Maribor, 15. junija.

Danes dopoldne in popoldne je bila v Delavski zbornici pod vodstvom banov, inspektorja inž. Barage konferenca med zaupniki stavbinskega delavstva in med predstavniki gradbenih tvrdk v Mariboru v svrhu likvidacije meznega gibanja. Stavbinski delavci so zahtevali, da se v Mariboru sklene takšen sporazum med stavbinskim delavstvom in delodajalci, kakršnega so dosegli gradbeni delavci v Ljubljani. Delodajalci so pristali na to le pod pogojem, če bi mariborski lastniki novih zgradb pristali na to, da spremenijo pogodbe, kakor so to storiili ljubljanski lastniki novih zgradb. Podjetniki bodo razposlali vsem zainteresiranim osebnostno okrožnico, v katerih bodo prosili za priklonek na spremembo pogodb. Delavci pa so izjavili, da bodo pri tistih zgradbah, kjer lastniki ne bi pristali na spremembo pogodb z graditelji, pričeli stavkati. V petek se bodo pogajanja med oboima strankama nadaljevala.

Po pogajanjih je bil v verandi hotela Union velik shod gradbenega delavstva, na katerem so delavci odobrili stališče svoje delegacije ter sklenili, da na vsak način vztrajajo pri svojih zahtevah. Če v petek ne bi prišlo do sporazuma, bo v soboto pričelo stavkati vse mariborsko gradbeno delavstvo.

Mednarodni šahovski turnir

Dresden, 15. junija. AA. DNB: V mednarodnem šahovskem turnirju, ki se je večeraj končal, je zmagal Aljehin s 6 in pol točkami. Drugo mesto je dobil Engels (Nemčija) s 6 točkami, tretje in četrto nagrado delita Maroczy in Stahlberg, peto nagrado je dobil Bogoljubov. Šamisch in dr. Roedl sta dobila po 4 točke. Heising in Keres sta dobila po 3 točke, Grob pa eno točko.

Drobne vesti

Sofija, 15. junija. c. V tukajšnji smodnišnici je prišlo do eksplozije. Delavcu, ki je opravljal svoje delo, je padel ogorek cigarete na patrono s smodnikom. Polovica smodnišnice je zletela v zrak. Mrtvih je bilo na mestu 5 oseb, mnogo pa je ranjenih.

Ljudska fronta proslavlja svojo zmago

Pariz, 15. junija. AA. Havas poroča: Včeraj je bilo manifestacijsko delavsko zborovanje v Buffallu, kjer je govoril tudi tajnik glavne delavske zveze Jouhaux. Podčrtal je važnost združitve strokovnih vrst in izjavil, da bo ta reorganizacija omogočila kmalu popolno zmago delavstva. Po zdravil je posebno, da so v glavno delavsko strokovno zvezo vstopili tudi katoliški delavci in katoliške delavske iz nacionalistične organizacije »Ognjenih krizev«. (Semkaj ne spada krščansko-socialno delavstvo izrecno katoliških organizacij, ki pa sploh ni sindikalno organizirano. — Opomba uredništva.) Rekel je, da se je tako pokazalo, da ne more obstojati ljudska fronta brez enotnosti strokovnih organizacij. Po sprejedu delavstva je govoril član upravnega odbora socialistične stranke Ziromski, ki je tudi podčrtal važnost združitve svetovnih zvez. To dejstvo ne bo vplivalo samo na notranjo politiko, ampak bo vplivalo tudi na mednarodno politiko. Nato se je zahvalil komunistični stranki za lojalno podporo, ki jo izkazuje vladil Leona Bluma. Ziromski je izjavil, da bo socialistična stranka predlagala, da naj socialistična in komunistična stranka sestavi skupen odbor, ki naj bi obdelaval predhodno vse zakone, ki naj jih sprejme vlada in parlament.

Nato je pred mikrofonom govoril tajnik komunistične estranke Buclos, ki je obljubil podporo komunistov vladi. Izjavil je, da je vesel, da vlada izvaja program ljudske fronte. Obračunaj se k delavstvu, je Buclos rekel: »Hoteli so prestrašiti delavstvo, ki je branilo svoj kruh in svoje otroke.«

Nato je godba zaigrala marseljeco, ki so jo vsi peli v zboru. Komunistični poslanec Vaillant Couturier je nato prečital zapisrke vsega delavstva na program ljudske fronte. Delavstvo je priseglo.

Pariz, 15. junija. AA. Havas poroča: V vsej Franciji so večeraj proslavljali zmago levčarske ljudske fronte pri zadnjih volitvah. V Albaju se je manifestacija vršila pred spomenikom Jeana Jureza. V Bayonneu je nad deset tisoč manifestantov korakalo po ulicah. Slične manifestacije so bile v Toursu, Deauvilleu in Strassbourgu. Sedanu Acciaiu in drugod. Manifestacije v Nancyju se je udeležil tudi Maurice Viollette, finančni minister. V Alžiriji v Sidi Bel Abesu je prišlo do kontramanifestacije in je bilo okoli 40 oseb ranjenih.

Lille, 15. junija. AA. Notranji minister Salengro je večeraj prvič prišel kot minister v svoje mesto, kjer je župan. Prebivalstvo mu je priredilo navdušene manifestacije. Pri pozdravu v mestni posvetovalnici ga je pozdravil tudi komunistični poslanec Cachin, ki je rekel, da mu prinaša pozdrave komunistične stranke kot strankinemu prijatelju.

Salengro je med drugim izjavil: »Kmalu bom dostavil vladi dekrete, ki bodo zadeli vse fiste, ki rušijo red in mir, posebno fiste, ki se sedaj oborožujejo proti republiki.« Ob koncu je rekel: »V manj kot 20 dneh smo mi storiili več, nego drugi v 20 letih. Vlada ljudske fronte bo živila in zmagala.«

Velik shod JRZ v Rajhenburgu

Minister dr. Krek o 'združenih opozicijah' in o gospodarskih uprašanjih

Preteklo nedeljo je bil v Rajhenburgu političen shod JRZ za brežiški okraj, na katerem so poročali: minister dr. Krek, poslanec tukajšnjega okrajja dr. Vebler, tajnik JRZ Marko Kranjc iz Maribora in drugi. Za shod je vladalo po vsem okraju veliko zanimanje in kljub temu, da se je ob isti uri vršil v Rajhenburgu in po vsem okraju vojaški razpored, vsled katerega je bilo mnogo za- držanih, se je shoda udeležilo nad 2000 mož in fantov, ki so z velikim zanimanjem in odobravanjem sledili stvarnim izjavam g. ministra dr. M. Kreka. Dr. Krek je številnim zborovalcem najprej pojasnil nastop raznih nasprotnih skupin, ki danes tvorijo opozicijo proti JRZ in sedanji vladi v parlamentu in izven njega. Parlamentarna opozicija je po vsem svojem skupščinskem delu pokazala, da sploh nima nobene ideje in nikakega načrta. V tej opoziciji, ki je razdeljena na več klubov, ni nobene skupnosti. Slovenski opozicijski poslanci so v skupščini dolgo molčali, oglasili so se šele takrat, ko se je začelo razbijanje po klopih in ropotanje z raglami in piskanje na otroške saksofone. Parlamentarna opozicija sploh ni našla nobene pametne besede več, nobenega stvarnega predloga, niti do resne kritike se ni mogla povzpeti, čim je spoznala, da je vlada dr. Stojad- noviča trdna in stalna tvorba. Od dneva do dneva je padala niže: od govorjenja o poslovniku do brezmišelnega vpitja, od zmerjanja skupščinskega predsednika do razbijanja državnih klopi, dokler ni končno prišlo do streljanja. Kolikor je parlamentarna opozicija imela prilike, da se udeležuje, se ji je vendar posrečilo dokazati, da je za ka- kršnokoli pozitivno parlamentarno delo nesposob- na in da bi bilo katastrofalno za državo in narod, če bi ta opozicija prišla do kakršnegakoli vpliva v vodstvu državnih poslov.

Dočim parlamentarna opozicija nima nobe- nega resnega stika z narodom, saj to so poslanci, o katerih dobro vemo, kako so bili 5. maja lanske leto izvoljeni, skuša izvenparlamentarna opozicija, tako imenovana »združena opozicija«, s številnimi shodi in zborovanji dobiti tla med ljudstvom. Pred- vsem dopoveduje narodu, kako je enotna in složna in se zato celo naziva združena opozicija. Toda na tem združevanju ni nič dejanske sloge, prav nobene enotne politike, niti enotne taktike. Dr. VI. Maček s hrvatsko skupino, ki je v združenih opo- zicijah gotovo največja, vodi svojo edino hrvatsko politiko in je ponovno odbil vse predloge, ki so jih stavili različni voditelji srbskih izvenparlame- narnih opozicijskih strank, in večkrat naglasil, da se hoče pogajati šele potem, ko bodo nove volitve razčistile položaj, da se bo videlo, kdo prav za prav predstavlja druge dele naše države.

Slovenci — JRZ — Hrvatje

V tej zvezi je g. minister podrobneje obrav- naval odnose Slovencev do JRZ in Hrvatov in zborovalce pozival, naj bodo složni ob svojem edi- nem predstavniku dr. Antonu Korošcu. Naj ne nasedajo poedinim agitatorjem, ki z Mačkovim imenom strašijo zlasti v obmejnih okrajih in sku- šajo pod to novo firmo rušiti enotnost slovenske politike. Naglašal je, da je dr. Korošec uvedel svojodobo zborovanja in shodov za vse državljane, da morejo danes tudi Hrvatje svobodno zborovati in razširjati svoja načela. Edina stvarna politika, ki more voditi do uspehov, je politika popolne enakopravnosti vseh državljanov pred vsemi za- koni. Dr. Korošec to politiko dosledno izvaja in ga pri tem ne zmotijo nobeni vplivi ne z desne ne z leve. Pod tem režimom so dobili hrvatski poli- tični kaznjenci svobodo, kakor so jo dobili tudi drugi politični kaznjenci. Ta režim je do sedaj dal že številne amnestije, ki so jih bili predvsem de- ležni Hrvatje. Zato more samo nizka duša govo- riti tu na meji proti dr. Korošcu in naši skup- nosti. Poleg vsega drugega je ta agitacija tudi črna nevhvaležnost. Treba pa je pri tem vedeti, da tako imenovano slovensko mačkovstvo nima no- bene resne zveze s pravim dr. Mačkovim giba- njem, ki se po svoji naravi smatra za izključno hrvatsko gibanje. To so večinoma ljudje, ki bi pod Mačkovo firmo radi prišli na politično površje ali pa večni kvaražugoni, ki smatrajo dr. Mačkovo ime v sedanjem trenutku za tisto moderno krila- tico, po kateri bi mogli kaliti vodo in v kalnem leviti naivne kaline med našim dobrim ljudstvom. Slovenski obmejni okrajji morajo biti najtrdnjše sid proti vsaki tuji invaziji v naše slovenske raz- mere in sedaj zlasti proti hrvatski propagandi. Slo- venci smo in bomo vodili svojo slovensko politiko, mi bomo že snali naše interese spraviti v po- polno skladje s skupnimi državnimi interesi. Naš voditelj bo že snal v pravem trenutku dobiti sred- stva in način, da bo v skupnost JRZ, ki danes predstavlja vsedržavno skupino, prišel kot enako-

praven član tudi brat Hrvat, zastopan po svojih pravih predstavnikih.

Ostala izvenparlamentarna opozicija

zbira raztresene ude bivše demokratske in zemljo- radniške stranke, od katerih pa ima vsaka celo vrsto struj, ki bi vsaka rada vodila svojo poli- tiko. V tej medsebojni tekmi in prepirih izgub- ljajo moči, ne da bi do sedaj mogli dati kako pozitivno misel za ozdravljenje našega političnega življenja. Pri vsem tem pa moramo v zadnjem času pokazati to veselo dejstvo, da si nobena sku- pina niti v parlamentu niti izven njega ne upa več hvaliti fašističnih in diktatorskih metod. Za- stopniki bivših diktatur in predstavniki fašističnih skupin kar tekmujejo med seboj, kdo bo bolj do- kazal ljudstvu in ga bolj prepričal, da je pravi in iskreni demokrat. To je veselo znamenje, da je fašistična misel in vsaka metoda nasilja nad ljudstvom popolnoma propadla. Celotni očetje se je otepaajo in sramujejo. Demokracija je zagra- bila vse javno mnenje. To je gotovo velik, vesel in koristen uspeh vztrajnega smotrnega in potr- pežljivega celoletnega dela vlade. Saj si je ta vlada stavila za prvi namen, da izpelje voz naše državne politike iz diktature v demokracijo.

Gospodarska uprašanja

Nato je govornik prešel na razpravljanje po- edinih gospodarskih vprašanj, zlasti brezposel- nosti, kmečkih dolgov in likvidnosti našega za- družništva. Pri tem je razvijal misli, ki smo jih že nekajkrat zabeležili in ponovno zagotovili, da ima vlada najodločnejšo voljo z obsežnimi ukrepi pomagati, da bo zlasti kreditno denarno zadruž- ništvo moglo zopet vršiti svojo blagodejno funk-

Napovejmo boj rokovernjaštvu

Z usoplostjo sprejema naša javnost zadnja leta vedno bolj množče se vesti o neznosnem toriju delomirnežev na deželi, a še večjo usoplostjo pa izve od časa do časa, da so taki nastopi prav po- gosti tudi v mestih in to celo v Ljubljani, zlasti v predmestjih. Prav pred kratkim smo brali o dveh nastopih dobro organiziranih tolpe, in sicer s prav nasprotnih točk Slovenije o enem iz tržiške oko- lice, kjer je skupina potepajočih se delomirnežev napadla celo vas Gorice, in zopet dva dni kasneje o roparskem napadu organiziranih potepuhov, ki so napadli mirno belokranjsko vas tik Semiča. V obeh teh dveh primerih, ki sta najbolj značilna, so se delomirneži, ki se dosedaj morda nikoli niso brigali za politiko in za stranke, posluževali pri svojih pohodih proti nezaščitenim vaščanom poli- tičnih gesel. Na Gorenjskem so vzklikali komu- nizmu, na Dolenjskem pa so delomirneži, o kate- rih še ni končno znano, ali so res cigani, ali samo potepuška sva, ki se je oprijela roparskih na- padov šele sedaj, vzklikali: »Živel Maček!« Ropar- ski napadi proti mirnemu prebivalstvu so res naj- slabše propagandno sredstvo za tiste politične in strankarske struje, ki jim roparji vzklikajo, ven- dar so pa ti vzklikali zelo značilni.

Nehati moramo namreč z doseganjo sentiment- talno miselnostjo, da so vsi ti delomirneži žrtve gospodarske bede, brezposelnosti, bede in podob- nega. Brezposelnost je v prvi vrsti zadela tovar- niškega delavca, rudarja, stavbnega delavca, kva- lificiranega obrtnika in pomočnika. Toda niti iz rudarskih revirjev, niti iz najbolj obubožanih in- dustrijskih centrov ne čujemo o kakšnem večjem roparskem pohodu tolpe delomirnežev. Slovenski brezposelni delavci trpi sicer bedo, vendar spo- štuje zakon in se ne spušta v taka sramotna de- janja. Vedno moramo razlikovati med pojmom brezposelnih delavcev, ki so poštenjaki, in pa med delomirnimi potepuhi, ki bi morda tudi dobili de- lo, toda ga že iz načela sovražijo, ker računajo v najboljšem primeru s lahkim slučajnostnim zaslu- žkom, toda niti s tem niso zadovoljni, temveč spe- kulirajo na vse drugačne zaslužke: to je na tatvi- ne, na vlomne, na rope in zadnje čase celo na prave roparske pohode. Obnavljajo se torej časi iz dobe po napoleonskih vojnah, ko so v naših krajih go- spodarili rokovernjači, ki so pobirali v denarju in živilih kar prave davke od kmetkega prebiva- lstva, zopet doživljamo po 17, 18 letih dobe szele- nega kadra, to se pravi vojaških beguncev, ki so se skrivali po gozdovih, toda ne iz političnega idealizma, temveč iz roparskih namenov. V sredini večjih mest si ljudje niti ne predstavljajo, koliko trpe podeželski ljudje zaradi nasilja sedanjih na- silnih tolpe. Še v mestu se dogaja redno, da bera-

cijo. Omenil je, kako vlada z javnimi deli rešuje delavca brezposelnosti in pri tem navedel neka- tera večja javna dela, ki se v dravski banovini že izvršujejo. Končno je g. minister sporočil zbo- rovalcem veselo krajevno važno vest, da je kr- banska uprava na srečen način rešila vprašanje amortizacije in sanacije dolgov, ki vise na novem školskem poslopiju v Senovem. Po novem načrtu bodo odplačila razdeljena na daljše amortizacijs- ke dobe po 25 let. K odplačevanju bo prispevala banovina in drugi javni fondi, tako da bo na siromašno občino odpadel samo manjši del, ki ga občina ne bo tako hudo čutila.

Priložbe zaradi krivičnega odmerjanja in brutalnega iztirjevanja davkov

Končno je g. minister omenil, da je dobil iz brežiškega okrajja nesorazmerno veliko hudih pri- tožb, ki vse navajajo, da se v tem okraju davki neenakomerno in krivično odmerjajo in s čudno brutalnostjo iztirjejejo. Navajal je, koliko se je vlada trudila, da je dvakrat znižala zemljarino, odpravila in znižala najbolj nepriljubljene takse in da vlada sploh zasleduje politiko olajšanja davčnega bremena. Davki sicer morajo biti in se naše ljudstvo tudi tega zaveda in jih plačuje do skrajnih meja možnosti, zato pa je dolžnost dav- nih uprav, da tožadnim upravičnim pritožbam ugodijo. Vlada bo tudi v tem oziru brez prizana- šanja zasledovala krivice in povzročitelje te ne- zdrave ljudske nevolje in povsod neizprosno uve- ljavila svojo voljo, da davčne davjate ne smejo re- zati v živo in v eksistenco poedinih pridobitnih stanov in gospodarstev, ker taka davčna praksa bi uničevala tudi sam vir dohodkov državne blagajne.

K sklepu je g. minister pozval zborovalce, naj pri prihodnjih občinskih volitvah znova dokažejo, da je tudi ljudstvo tega okrajja v ogromni večini trdno v vrstah naše zajednice in zvesto svojemu voditelju dr. Korošcu. Naročal jim je, naj volitve skrlno in vestno pripravijo, da se za našo kandi- datno listo zberejo vsi naši glasovi.

čita po dva, da tudi po trije odrasli možakarji, ki seveda prestrašijo miroljubno stranko, da se jim mora odkupiti vsaj z malim darom. Predstavljaj- mo si sedaj strah kakšne samotne kmetске dru- žine, ki jo proti večeru obišče skupina treh ali še več možakarjev in prosi idej. Dostikrat se pripeti, da mora družina odstopiti svojo večerjo taki na- silni trojici in jih še odpraviti z denarnimi milo- dari, ker ve, da si ni v nasprotnem primeru varna življenja in da bi utegnili ponoči zagoreti domača streha...

Ti delomirni ljudje pa nikakor niso tako kr- vavo potrebni beračenja. So to povečini pokvarjeni ljudje z dežele in iz mesta, propadli možje in mla- deniči, ki sta jih ugonobila žganje in spirit in ki niso sploh voljni nobenega dela več. Njim je pote- puško življenje postalo vzor. Nadlegovanje pošte- nih ljudi pa se jim zdijo pravo junaštvo, ki mu do- dajo še celo politično noto. Ti ljudje so najboljši prenašalci lažnivih vesti, letakov in divje agitacije proti vsakemu družabnemu redu. Ako danes pre- leti kakšna alarmantna vest, seveda lažniva, v vsej naglici dolgo pot iz znanih ljubljanskih kuhinj tja do Stajerske in do vznožja planin, je zasluga teh delomirnih tipov.

Naša zahteva je: za brezposelne čim več dela in ako ni dovolj dela v tovarnah in rudnikih, naj se prične zanje javna dela. Za javne delomirneže, od katerih moramo deželo očistiti pa morajo do- država, banovina in posamezne občine osnovati pri- silna taborišča, prisilne delavnice, v najskrajnejših primerih pa mora vmeš posevci sodna oblast ter jim onemogočiti, da bi v sedanjih časih sploh še poskušali svoje surove rokovernjaštvo!

Pri lenivosti črevesa

kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa od- stranjuje naravna

FRANZ-JOSEFOVA

grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in na. Mnogoletne izkušnje uče, da poraba Franz- Josefove vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po mla. soc. pol. in nar. zdr. 8-br. 13485, 25. V. 25.

Novoodkrita gotske freske

v presbiteriju cerkve sv. Primoža na Jamniku

Kdo ne pozna lepe izletne točke Sv. Primoža na Jamniku. Saj stoji na 832 m visokem hribu nad Kropo in je viden po vsem Gorenjskem kmalu od Kranja dalje. Kdor pride gori, ne more prehoviti krasnega razgleda. Spada pa Sv. Pri- mož v selško foro. Pretekli teden je ta že itak priljubljena cerkva dobila novo zanimivost. O. Golob, akademski slikar, ki je lani odkril fres- ke v Crngrobu, je tudi na Jamniku odkril ves poslikani presbiterij. S to najdbo je že itak iz- redno bogat material gotskih fresk v loški de- kaniji spet narastel za jako odlično delo. Imamo, kakor na Suhi, izrazit tip kranjskega slikanega presbiterija, pa vendar je jamniška slikarija v marsičem zelo samosvojska. Znaki kažejo, da je mojster teh lepih slik Dofgang, ki je Crngrobu v notranjščini slikal tretjo plast fresk leta 1453. Kakšne so torej jamniške slike?

Slikar se je nad vse zredno prilagodil danemu prostoru. Presbiterij je zgodnje-gotska stavba s preprostim masivnim križnim obokom, ki ima na križišču masivnih reber en sam sklepnik. Tako je cel strop razdeljen na šest poli, na eno širše nad zadnjo steno za velikim oltarjem, temu na vsaki strani po eno ožje nad poševnima zaključ- nima stenama tik oltarja. Polji ob vzdolžnicah presbiterija sta najširši in potem še podolgovato polje tik za slavolokom. V ta polja je slikar po- stavil svoje figure kar na belo podlago brez ozadja. Zato učinkujejo figure plavaljoče in ker so slikane v lepih nežnih barvah, so izredno lahke. Ohranene so vse izvršne. Krasni so obra- zi figur. Razvrščene pa so sledeče: v širokem srednjem polju za velikim oltarjem je blagoslov- ljujoči Kristus z oblo, slikan v čudovito nežnem rastlinskem ornamentu. To polje obdajata dva ožja na vsaki strani oltarja. Tu je umetnik na- slikal simbole evangelistov, po dva vzporedno v enem polju. Vsi so obdani z orjaskimi peruti, ki silno dekorativno izpopolnjujejo celo ploskev polja. Vsak drži pred seboj napisni trak z začetnim stavkom svojega evangelija. Naslednji dve polji, vzporedni z vzdolžnicama presbiterija in najširši, sta okrašeni z liki cerkvenih učencev: Gregor in Hieronim zavzemata levo polje, Ambrozij in Av- guštin pa desno. Vsi sedijo na zanimivih lesenih naslonjačih. Pred seboj imajo puli s knjigo. Krog vsakega moža se vije napisni trak z imenom svet- nika. Da je prizor še slikovitejši, je tu in pri dru- gih figurah en trak bel, nasprotni pa rumenkast. Tudi cerkveni očetje so slikani dekorativno raz- tegnjeni, da tako izpopolnjuje vso dano ploskev

E kakaj se zado- ljite s drugimi izdelki, ki so baje ravno tako dobri, ako možete vendar povsodi dobiti pravi original

MIRIMA MILO

Prva letošnja žrtev Save

Ljubljana, 15. junija.

Mlado simpatično dekle, Cirila Kožuhova, uslužbenka Nove za- ložbe, ki so jo vsi kup- ci te knjigarne poznali kot izredno postrežli- vo in vpludno prodaj- alko, je včeraj postala žrtev Save. Včeraj zju- traj je odšla manjša družba sončit se na savsko obrežje na Je- žico. Med družbo je bil tudi mladi par, Ci- rila Kožuhova in njen

zaročenec. Kožuhova je bila zadnje čase nekaj bol- na ter bolj blede. Zdravnik ji je naročil, naj gre na bolniški dopust ter naj se po možnosti sonči. Vče- raj jutraj je sijalo lepo sonce in tako se je Kožu- hova odločila, da gre na savsko obrežje. Na nesrečo je imel neki prijatelj njenega zaročenca ob Savi čoln in Kožuhova je silila svojega zaročenca, naj bi malo veslala po Savi. Kožuhova je že prej ra- rada gojila veslaški šport. Zaročenec je le nerad ustregel dekletovi želji. Posvaril jo je, da je Sava precej deroča ter da se utegne pripetiti kakšna ne- sreča. Volja dekletova je zmagala. Vsedla sta se v čoln in veslala po reki. Ze po nekaj minutah pa se je čoln zaradi valov prevrnil ter sta oba padla v vodo. Cirila se je obupno borila z valovi in tudi njen zaročenec se je trudil, da bi jo rešil. Cirila se je že oklenila svojega zaročenca, ko jo je zopet od- trgal močan val. Zaročenec ni mogel Cirile več ujeti ter jo je videl le še, kako v daljavi kakšnih sto metrov obupno molj roke iz vode. Čez nekaj trenutkov je voda pogoltnila mlado truplo nesreč- ne mladenke.

Pokojna Cirila Kožuhova je stanovala v Zgor- nji Šiški. Stara je bila 19 let. Pri Novi založbi je bila nastavljena leto dni, ves čas po izpolnitvi učne dobe. Zapišča mater in štiri sestre. Zalujočim naše sožalje, pokojnici pa naj sveti večna luč!

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča sledeče knjige: Deimel: Das Reich Got- tes. Eine Auslegung in geistlichen Ansprachen. 124 strani, vez. 40 Din. — Hengstenberg: Chris- tliche Askeze. Eine Besinnung auf christliche Exis- tenz im modernen Lebensraum. 243 strani, vez. 82 Din. — Kalan: Die Welt für Christus! Im Ein- vernehmen mit der Leitung der Christkönigskon- gresse. 180 strani, vez. 40 Din. — Killan, Grund- sätze des geistlichen Lebens in Kurzbetrachtungen für alle Tage des Kirchenjahres und alle geistli- chen Berufsstände. 397 str., vez. 44 Din. — Mau- er: Das Verborgene Antlitz. Christus im Mysterium des Jahres. 329 strani, vez. 91 Din. — Pieper: Die Wirklichkeit und das Gute. 113 strani, vez. 54 Din. — Schütz: Gott in der Geschichte. Eine Geschichtsmetaphysik und -Theologie. 292 strani, vez. 131 Din. — Sertillanges: Verkünder des Wor- tes. 347 strani, vez. 131 Din. — Willam: Das Le- ben Marias der Mutter Jesu. 587 strani, vez. 102 Din. — Willam: Das Leben Jesu im Lande und Volke Israel. 548 strani, vez. 105 Din.

Službena doba učiteljstva

na nekdanjih zasebnih šolah s pravico javnosti

V »Slovenec« z dne 11. t. m. je v članku pod gornjim naslovom govor o tem, kako se računajo za pokojnino službena leta učiteljem, ki so jih pre- bili v bivši Avstro-Ogrski na srbskih versko-avtonomnih šolah, in učiteljem, ki so službovali na zasebnih šolah Družbe sv. Cirila in Metoda. Članek tu pravilno navede bistvo krivice, da se namreč ta službena leta ne računajo za pokojnino vzlic raznim zakonom, uredbam in odredbam, ki so to izrečno garantirale. Le da to ni zaradi nekega »rigoroznega postopanja šolskih upravnih oblasti naše države«, pač pa zaradi predpisov no- vega uradniškega zakona z dne 31. marca 1931, po katerem je stvar sploh malo drugačna, kakor jo navaja omenjeni članek.

Predvsem moramo opozoriti na to, da so vsi predpisi posameznih zakonov, uredb in odredb, ki so garantirali vstetje posebnih službenih let za pokojnino, ukinjeni s § 339. tega zakona, slučajji, ki se za pokojnino računajo, pa so naštetji v § 270., in sicer se računajo v teh primerih službena leta za penzijo po § 116., ne pa tudi za določanje po- kojnine po § 124., kar pomeni, da se pač računa odstotek od položajne plače, ne pa tudi odstotek od položajne doklade, ker se za ta odstotek leta računajo kot učinkovito odslužena v državni službi šele po 20 efektivnih letih.

V točki 9. § 270. so navedena tudi leta, ki jih je učitelj odslužil v bivših versko-avtonomnih šolah, ako je kasneje neposredno prešel v državno službo. Posledica tega vstevanja let po zakonskih predpisih je v konkretnem slučaju sledeča: Uči- telj na šoli verske avtonomije, ki je stopil v služ- bo leta 1900, ima danes polnih 35 službenih let za penzijo, tedaj pravico na polni odstotek od položajne plače. Ker pa je prešel v državno služ- bo šele leta 1918, se mu kot efektivna službena leta računajo samo leta tega službovanja, torej samo 17 let, tako da še nima 20 efektivnih služ- benih let, ki šele dajejo pravico do računanja od-

stotka od položajne doklade. Med navedeno služ- beno dobo in dobo s polnimi efektivnimi 35 leti znaša v pokojnini približno 50%. To se pravi: uči- telji, ki je služil do prevrata v srbski versko-avto- nomni šoli, ki so n. pr. v Vojvodini bile edine srbske šole, ima po 35 letih službe za približno 50% manjšo pokojnino, kakor njegov tovariš, ki je ves čas služil v državnih nemških ali madžarskih šolah, ki se mu vsa leta štejejo za efektívno služ- bo. Še na slabšem so učitelji bivših šol družbe sv. Cirila in Metoda. Za te ne obstoja v uradni- škem zakonu iz l. 1931 noben predpis, na podlagi katerega bi se jim mogla računati službena doba na zasebnih šolah družbe sv. Cirila in Metoda za pokojnino. Računajo se jim lahko samo leta, ki so jih prebili po prevratu na javnih šolah. To se pravi v konkretnem slučaju sledeče: Učitelj, ki je od 1900 do 1918 služil na zasebnih šolah družbe sv. Cirila in Metoda, od leta 1918 pa na podržavljenih družbenih šolah ali na kaki drugi javni državni šoli, ima danes stvarno samo 17 let službe za po- kojnino, ker se mu vsa prejšnja leta na zasebnih šolah družbe sv. Cirila in Metoda sploh ne štejejo za službeno dobo. Izjema so oni učitelji, ki so v Trstu služili kot državni učitelji na družbeni šoli. Oni drugi učitelji pa ima danes samo 17 let službe za pokojnino ter ima vzlic odsluženim 35 letom pravico samo na ono pokojnino, kakor jo ima nje- gov tovariš, ki je l. 1918 prvič prišel v službo.

Krivica takega postopanja je očividna, ali do- kler so zakonski predpisi taki, je vsakrno dru- gačno postopanje nemogoče in ga tudi ne moreta odobriti niti glavna kontrola niti državni svet. Prosvetna uprava pa in učiteljska organizacija se že nekaj let trudita, da s finančnim zakonom po- pravita to krivico, ki je tem hujša, ker udarja samo po učiteljih, ki so v Avstro-Ogrski opravi- ljali posebno narodno službo, a vsa dosedanja pri- zadevanja za poplajšanje stanja so bila doslej brez- uspešna.

Janez Veider.

Drobne novice

Koledar

Torek, 16. junija: Jošt, opat; Francišek Regij, spoznavalec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je včeraj umrl gospod Anton Levčec, dvorni svetnik v pokoju. Pogreb bo v sredo ob 4 popoldne izpred mrlišnice na Vidovdanski cesti 9. Naj mu sveči večna luč! Zalučimo naše iskreno sožalje!

† Na Jeronovem pri Mekinjah je umrla gđ. Julijana Albrecht, stara 77 let, skrbna gospodinja svoji nečakinji gđ. Antoniji Albrecht, učiteljici na šoli v Mekinjah. Naj počiva v miru!

Vsakemu ni mogoče iti v kopališče, vendar

more vsak žrtvovati Din 100.— (20—25 velikih steklenic) ter mesec dni piti mesto druge vode našo znamenito

RADENSKO z rdečimi srci!

— Najdena stara slika. Na Prihovi pri Slov. Konjicah prenavlja g. Zorati, pozlatac v Mariboru, lepi baročni leseni veliki oltar v župni cerkvi, ki se je jel rušiti zaradi starosti. Postavljen je bil, če sodimo po slogu, okoli l. 1630. Danes smo pa našli v cerkvi tudi približno enako staro lepo Marijino sliko, ki je tako velika, da ravno zapre tron velikega oltarja. Po slikarji je podobna slovečim veleslovskim slikam. Slika predstavlja Marijo s krono na glavi ter z detetom Jezuskom v eni roki, dočim z desno roko široko razprostira svoj plašč nad 40 pod plaščem na obeh straneh Marije klečečih prošnikov iz raznih stanov, med njimi en papež, en kardinal, škof, kralj in kraljica, mešni, nuna, kmet, delavec, trije otroci in župnik v črni talari. Mogoče, da je ta zadnji portret onega župnika, ki je dal postaviti veliki oltar in podaljšati prvotno malo cerkev. Podpis na nobenega najti na sliki. — Kako pa smo našli sliko? V sredo, 10. junija, je g. Zorati po svojem pomočniku dal očistiti za velikim oltarjem postavljeno sliko s križanim Jezusom, katere se v postu postavlja v tron velikega oltarja, da zakrije Marijin kip, katero je naslikal v ta namen Bradaška, slikar iz Kranja, l. 1884. Ker je postna slika ob robu na enem mestu že ostopila od lesenega okvirja, jo je pomočnik še dalje odtrgal, da bi jo v redu popravil. Pri tem se mu pa prikaže druga slika pod zgornjo. Nato je poklical g. Zorati, ki je celo zgornjo sliko odstranil in imel pred seboj krasno Marijino sliko.

— Salezijanski konvikti na Rakovniku. Rakovnik, ki je odmaknjen od prašne ceste in v ropu nekaj sto metrov k vzhodni zelenega Golovca, je po splošnem mnenju najlepši kohek v Ljubljani. Pred zavodom so tri prostorna igrišča, kjer se razvedrila potrebna mladina ob skrbnem in prijaznem nadzorstvu do volje razgiblje. Vzgoja v zavodu je pristno don Boskova: polna domačnosti in veselja, polna petja in godbe in nastopov. Učni uspeh na šolah je bil tudi letos izjemen. — Skupne instrukcije v zavodu so brezplačne. Vsak gojenec je doma izprašan, preden gre v šolo ter se mu skrbno pregledajo vse naloge. Pazno očetovalsko oko ljubozno bdi nad gojenci, tako da so starši lahko popolnoma brez skrbi. — Oskrbovalnina znaša letno 4000 din, ki se pa revnim dijakom zniža sorazmerno z njih marljivostjo. — Vsakoletna vpisnina znaša 300 din. — V zavodu se sprejemajo dijaki za klasično in realne gimnazije, kakor tudi za meščanske in srednje tehnične šole. Podrobna navodila in določila so razvidna iz prospektov, ki se pošljejo na zahtevo. Obrnite se na naslov: Vodstvo konvikta na Rakovniku v Ljubljani.

ČATEŠKE TOPLICE

Najbolj vroči (54° C) radioaktivni vrelci v dravski banovini. Krasni uspehi zoper reumo, išias, otroplost, žledolčne in ženske bolezni. Odprte od 1. V. do 30. IX. V pred- in po sezoni zdravljenje 10 dni Din 600.—, 20 dni Din 1100.— (stanovanje, hrana, kopel, zdravniški pregled, vožnja, takse). — Zel. postaja Brežice in Dobova. Prospekte pošlje Uprava Čateških toplic.

— Elektrifikacija Dolenjske napreduje. V nedeljo so se sestali zaposleni banovinskih elektrarn s krajevnimi faktorji v Trebnjem. St. Rupertu in Mokronogu. Dogovorili so se glede elektrifikacije Trebnjega in krajev v mirenjski dolini. Ob tej priliki sta se občini St. Rupert in Mokronog tudi že dogovorili o višini prispevka, ki ga bo treba dati za elektrifikacijo. Sklenjen je bil dogovor o načinu, kako bodo elektrificirani kraji odplačevali elektrifikacijski prispevek. Del prispevka bošta občini zbrali v denarju, primanjkuje znesek pa se bo kril iz elektrifikacijskega posojila pri Pokojninskem zavodu. Dohodke za odplačevanje tega posojila bošta občini dobili iz pribitka na osnovno ceno električnega toka, ki kljub temu v teh občinah ne bo dosegla 6 din za kwh, kar je še vedno zelo ugodno. Trebnjenci in tržaški župan pa sta obljubila, da bošta kar najhitreje pripravila vse potrebno, kar je treba še urediti glede plačevanja prispevkov, tako da bodo banovinske elektrarne tudi v Trebnjem in Trzinu mogle skleniti v kratkem zaključne dogovore. Ker so tudi vsa druga dela v polnem teku, smemo pričakovati, da bo v teh krajih že jeseni zasvetila banovinska elektrika.

— Regulacija Mure. Te dni je ministristvo za gradbe odobrilo drugo licitacijo za regulacijo obmejnega obrežja Mure od Sladkogorske tovarne lepene do Apač. Ta obmejni pas je dolg približno 21 km in je deloma že reguliran. Letošnja regulacijska dela bodo v glavnem obstojala iz popravil nekdanje regulacije in zavarovanja obrežja. To postopno utrjevanje obrežja je bilo proračunano na okoli 990.000 Din. Pri licitaciji je ta dela izliciralo gradbeno podjetje Ivan Ledl iz Ljubljane za 862.000 Din. Podjetje bo takoj začelo s predpripravami za regulacijo, tako da bodo vsa potrebna dela do jeseni izvršena.

— Tovariši — učiteljski maturanti iz l. 1906. 30 let bo minilo letos, odkar smo zapustili naše učiteljske v Ljubljani. Od takrat se nismo več sestali. Ali naj gre tudi ta obletnica mimo nas kakor vse dosedanje? Po tolikem času si gotovo večina nas želi evidenca. Kje in kdaj naj se vrši

naš sestanek? Razmišljajte o tem in poročajte! — Jerin Vojteh, Sv. Lovrenc-Štore, Paternost Riko, Trzin.

— Pod Gorjance z avtom 21. junija za 95 Din. Spotoma ogled samostana v Stični, v Novem mestu bolnišnice usmiljenih bratov, kmetijske šole itd., v Pletterjah pri št. Jerneju kartuzije in v Kostanjevici gradu »Kloster«. Podrobna pojasnila daje pisarna »Po božjem svetlu«, Ljubljana, Šentpetrska vojašnica.

— V prilogi Službenih novih št. 133 — XXXI je objavljena »Uredba z zakonsko močjo o dolžnostih in pravicah administrativnih upraviteljev v državnem zdravilišču v Topolšici« dalje »Uredba o ustanovitvi občine Skale in občine št. Janž na Vinjski gori«, »Uredba o razdružitvi občine Ložnice pri Velenju«, »Uredba o razdružitvi občine Slovenja vase, Uredba o ustanovitvi občine Jarenina«, »Uredba o spremembi imena občine Markovci«, »Uredba o spremembi občine Ivanjovci«, »Uredba o pregrupaciji občine Koračice in občine Velika nedelja«, »Uredba o pregrupaciji občin Gornji Logatec, Dolnji Logatec in Planina v logaškem okraju« in »Uredba o združitvi občin Gornja Radgona in Gornja Radgona — okolica«.

— Ponesrečena z dežele. V Ponovičah pri Litiji je v soboto padel z domačega skednja ter si zlomil desno nogo 2letni posestnikov sin Jožek Savšek. — Na Hršnici pri Jesenicah je v soboto sekal črva 41letni železniški telegrafist Alojz Golob. Med delom si je odsekal palec leve roke.

— Pri zapirju, motnjah v prebavi vzemite jutri na prazen želodec kozarec naravne »Franz Josef grenčice«.

— Da hoste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Ljubljana

Konec stavke na Ljubljani

Ljubljana, 15. junija.

Pri doseženem sporazumu med stavbinskimi delavci in delodajalci je imela tvrdka ing. Dukić nekoliko odvojeno stališče zaradi kvalificiranja delavcev pri regulaciji Ljubljane. Tvrdka je namreč zahtevala, naj se zaradi mezdne doklade 25 par na uro razlikuje med delavci, ki delajo v vodi in med umir, ki sicer delajo v strugi, toda na suhem. Delavstvo pa je zastopalo stališče, da je to nemogoče, ker je delavec v Ljubljani včasih pol ure v vodi, včasih pol ure na suhem ter da se način dela ne prestopa. Posebna doklada naj torej pripada vsem. Do danes tvrdka Dukić ni pristala na to mnenje delavstva ter je do danes stavkalo 220 delavcev. Danes pa je tvrdka Dukić spremenila svoje stališče ter je v celoti podpisala sporazum in pristala na upravičene zahteve delavstva na Ljubljani. Medse bodo v bodoče: 3,50 din na uro za delavca v strugi Ljubljane in 3,25 din na uro za one delavce, ki delajo izključno na obrežju. Delavci, ki delajo kanal v Trnovem, bodo dobivali v bodoče po 3,25 din na uro. Jutri, v torek ob 7 se delo v Ljubljani in v kanalu obnovi.

Delavstvo v delavnica cementnih izdelkov, sicer še dela, toda njegovo mezdno vprašanje še ni rešeno. Prizadelet je okoli 60 delavcev. V sredo bo obravnava o mezdni pogojih tega delavstva.

Se vedno pa stavka okoli 140 delavcev v kamnolomih v Prešerju, v Podpetci in v Vikrah pod Smarno goro, ker podjetniki še niso pristali na skromne delavske zahteve.

TEL. 22-21 KINO UNION TEL. 22-21

Ob 16., 19.15 in 21.15 uri burka

Veliko čiščenje

Any Ondra - Wolf Albach Retty

— Vsem udeležencem vidovdanske proslave in razvija prapora vojnih dobrovoljcev v Ljubljani. Gospod prometni minister je dovolil z rešenjem štev. MS 1082 od 10. junija 1936, vsem udeležencem proslave 20-letnice borb dobrovoljske divizije v Dobruži in razvija prapora vojnih dobrovoljcev-Slovenec na vseh progah državnih železnic sledeči popust: 1. Popust od 75% vsem članom Saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije, ki so državni uslužbenci, na podlagi njihove uradnice in dobrovoljske članske legitimacije 2. Popust od 50% vsem ostalim članom Saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije in vsem drugim udeležencem na tej proslavi. Vsi udeleženci morajo kupiti na odhodni postaji železniško legitimacijo, obrazec K 14, in karto za polovično odnoso celo ceno, katere je veljavna tudi za povratek, ako je kupljena železniška legitimacija potrjena od prireditelnega odbora Sreske organizacije Saveza ratnih dobrovoljcev v Ljubljani, da se je prireditve udeležil. Popust velja od 25. junija 1936, za vse razrede razven IV. in ekspresne vlake. Prireditveni odsek okraja organizacije Zveze vojnih dobrovoljcev v Ljubljani. Telefon 33-03. — Odbor.

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Ob 16., 19.15 in 21.15 uri vefilm

EPIZODA

Paula Wessely - K. L. Diehl

— Trakovanje državnih cest v Ljubljani. Med važna državnih cestna dela spada tudi trakovanje drž. cest v Ljubljani. Kot prvi odsek bo trakovana drž. cesta od Šentjakobskega mostu naprej po Čoljovi, Aškerčevi in Groharjevi ulici do ure na vogalu Tržaške in Bleiweisove ceste. S tem trakovanjem bo podaljšana Bleiweisova cesta in ustvarjena izvrstna cestna zveza Gorenjske z Dolenjsko. Za omenjene ceste je ministristvo za gradbe odobrilo licitacijo za nabavo kock v znesku 296.000 Din. Dobavo bo prevzelo podjetje Adolf in Ehrlich iz Zagreba. Razpisana je tudi že licitacija za trakovanje te ceste.

— Kres na ljubljanskem gradu v nedeljo, dne 21. junija, zvečer bo opozarjal, da je tam ob udeležbi najširših slojev prebivalstva vsakoletna kresna prireditev ljubljanskega Rdečega križa na korist podpore potrebnim ljubljancem, in vabil na obisk vsakogar, kdor je voljan plačati malenkostno vstopnino dveh dinarjev ter se razvedriti in za majhen denar krepčati ob godbi in petju.

— Nevaren padec s češnje. V nedeljo je splezal na neko češnjo 11letni Jože Nikolič, delavec sin iz kolonije na Cesti dveh cesarjev. Deček je med obriranjem češnje padel z drevesa ter obležal na tleh nezavesten. Prepeljan je bil v bolnišnico, kjer je zdravnik ugotovil nevarne notranje poškodbe.

Tragična smrt slov. orožnika

Na cesti iz Topole v Belosavce v bližini Oplenca v Srbiji je zadela nenadna smrt vzornega slovenskega orožnika, podnarednika Petra Kovačeca. Ob 7. zvečer, ko se je vrčal iz Topole na svojo postajo v Belosavce, se je Kovačec srečal neoborožen z dvema ubeglimi kaznjencema, ki sta nedavno pobegnili v družbi drugih kaznjencev iz zaporov okrogne sodišča v Kragujevcu ter se potem s karabinkami oborožena klatila po rajonu postaje Belosavce. Ko sta zvečer zagledala na cesti korakačjo orožnika, sta sprožila vanj več strelav ter ga smrtno zadela. Kljub ranam je šel Kovačec po cesti še 2 kilometra naprej, da je dohitel kmečki voz, ki ga je pripeljal v Topolo. Iz tamošnje bolnišnice, kjer so mu nudili prvo pomoč, so ga takoj prepeljali v banovinsko bolnišnico v Kragujevac, kjer so zdravniki na ranjcu izvršili operacijo, ki je trajala pet ur. Kljub transfuziji krvi pa je ranjenec podlegel poškodbam. Pogreb se je izvršil v Kragujevcu. Udeležila se ga je velika množica, med njimi mnogo orožniških in vojaških častnikov. Na svežem grobu so padlemu Slovincu zapeli vojaki-Slovenci iz Kragujevca pod vodstvom vojaškega duhovnika Antona Ronko. Kovačec je bil cenjen kot izvrsten orožnik. Služil je 12 let in ves čas v štabu dunavskega orož. polka v Novem Sadu. Šele pred 8 meseci je bil prestavljen v Belosavce, kjer je zadela tragična smrt v najlepši moški dobi 32 let. Doma je bil iz ugledne Kovačeve rodbine v Vičancih pri Ptuj. Zapušča žalujoče starše, sestro in brata. Njegov brat Josip služi pri policijski straži v Mariboru. Bodi vzornemu našemu tantu ohranjen blag spomin!

Po pogosti nosečnosti morejo žene z dnevno rabo pol kozarca naravne

Franz-Josefove

grenke vode, zavžite na teče, z lahkoto doseči izpraznenje črev in urejeno delovanje želodca. Franz-Josefova voda je davno preizkušena, najtopleje priporočena in se dobiva povsod.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Maribor

— Telove procesije pri frančiškanih se je udeležil med drugimi odličniki tudi mestni poveljnik general Milenkovič, kar je v poročilu v »Ponedeljskem Slovincu« pomotoma izostalo.

— Zbor štajerskih lekarnarjev. V nedeljo popoldne je imel pri Orlu Klub lekarnarjev v Mariboru, v čegar področje spada vse področje bivše mariborske oblasti, svoj občni zbor. Izvoljen je bil za predsednika Ivan Vidmar, podpredsednik je Bogor Orožen iz Ptuja, tajnik Franc Minarik, blagajnik Ciril Maver, odborniki Viktor Savost, Peter Albanež in Andrej Posavec iz Celja. Namestniki odbornikov: Trautavetter iz Ormoža ter König in Vavpot, preglednika Bogo Devide iz St. Lenarta v Sl. gorah in Vladimir Tomič iz Marenberga. Občnega zbora se je udeležil predsednik lekarnarske zbornice v Ljubljani Levstik ter Rudolf Ramor iz Ljubljane. Iz tajniškega poročila je razvidna zanimiva borba, ki jo vršijo mariborski lekarnarji za popolno uvedbo nočne službe v tedenskem turnusu, kakor je še do nedavnega obstojala v splošno zadovoljnost občinstva in zdravnikov. Ker so lekarnarji ob priliki poslednjega banovega obiska v Mariboru obrazložili svoje tozadevne želje g. banu, je upati, da bodo uspeli s svojo upravičeno zahtevo. Na zborovanju so govorili tudi o ustanovitvi posmrtninskega sklada pri zbornici, osnoval se je ekonomski odsek, ki bo proučil zlasti možnost ustanovitve nabavljalne zadrage lekarnarjev. Sklenili so tudi uvedbo skupnega paketiranja za nekatere predmete z enotnim napisom »lekarnarska robca«.

— Prenosišča pri zasebnikih rabimo za Slovence dneve. Prijavite se na postelje stanovanjskemu odseku Slovske družine v upravi »Slovenca« na Koroški cesti 1 ali pa »Putniku« na Aleksandrovi cesti 35.

— Seja Slovske družine se vrši danes popoldne ob 5 v običajnih prostorih.

— Za izložbe ob Slovske praznikih dobite slike in kipe v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

— Križanska ženska zveza ima v nedeljo, 21. junija, ob 6 zjutraj sv. mašo s skupnim sv. obhajilom pri sv. Magdaleni (Alojzijevo). Popoldne ob 2 sv. blagoslov z darovanjem.

— Odmevi belgrajske tihotapske afe. Tudi v Maribor so se glasi zanimivi odmevi belgrajske diplomatske tihotapske afe. Nekaj dni po odkritju omenjene afe so organi mariborske carinarnice v Mariboru izvršili obsežne preiskave. Preiskali so nekatere skladišča ter stanovanja zasebnikov. Kakor smo sedaj dognali, so bile te preiskave v zvezi z Bodijevo afero. Tihotapci so se namenili, da bodo večjo partijo tihotapljenih perzijskih preprog prodali na Ljubljanskem velesejmu. Ker pa je tedaj nenadoma prišlo do odkritja afe v Belgadi, so naglo odkurili iz Ljubljane s svojim dragocnim tovorom. Sled za njimi je vodila v Maribor, kjer pa carinske oblasti kljub najvestnejši preiskavi niso mogle izslediti preprog. Zelo verjetno je, da so tihotapci iz Maribora odpeljali preproge še pravočasno kam drugam, kjer jih imajo sedaj skrite.

— Cestna dela. Ker je poleg banske uprave odobrilo proračun okr. cestnega odbora še ministristvo za gradbe v predložitvi celoti, se bodo začela cestna dela sedaj izvajati v polnem obsegu, kakor je predviden v proračunskem osnutku.

— Posestne izpremembe. Tvorino cementnih izdelkov C. Pickel v Mariboru je kupil g. ing. Boris Hribar, Industrialec iz Ljubljane. Kot poslovodji sta vpisana sedaj ing. Hribar in V. Battelino iz Ljubljane. — Vodišek Vavclav je prodal Mariji Eigner in Alojzu Bučarju hišo na Koroški cesti 67 za 85.000 Din.

— Strupene gobe. Pri Devici Mariji na Brezju se je zastupila 45letna Ana Smid, ki je jedla strupene gobe. Mariborski reševalci so jo prepeljali v bolnišnico.

— Pletenko vina in 200 jaje so odnesli rokmavci, ki so vdrli na Meljski cesti 29, v skladišče vinskega trgovca Antona Šlika. Sledov niso pustili nobenih za seboj.

— Internet na dekliskem zavodu »Vesna« v Mariboru nudi učenkam srednjih in meščanskih šol udoben dom, skrbno nadzorstvo in vestno pomoč pri učenju. Cena zmerna. Pojasnila daje vodstvo zavoda. Istotam se dobijo tudi prospekti za sprejem v gospodinjstvo in žensko obrtno šolo zavoda.

Novo delo o slovenski narodni ornamentiki

Naš priznani strokovnjak na polju narodne ornamentike profesor Oton Grebenc se je lotil velikega dela, s katerim hoče slovenskemu ornamentu odpreti pot v novo življenje. Pripravlja namreč obsežno izdajo predlog za obrtnike, s katerimi jim hoče omogočiti izdelavo uporabnih predmetov v oblikah in z okraski, kakor so od pamtnika udomačeni v naši domovini. Le strokovnjak, ki se je skoraj celo življenje pečal z nabiranjem in s študijem našega ornamenta, kakor je to storil prof. Grebenc, se more v to zelo razsežno panogo umetno-obrtnega udejstvovanja tako poglobiti, da more ločiti zrnje od plevele in nezmotljivo ugotoviti tipične oblike za vsak okraj. Ljudska ornamentika se namreč izpreminja od kraja do kraja in zato je nemogoče govoriti o enotnem slovenskem narodnem ornamentu. Bolj kakor načelni nasprotniki uporabe oblik škodujejo slovenskemu ornamentu oni, ki jih uporabljajo nesmiselno, mešajo motive, ki ne spadajo skupaj ter jim iz nevednosti jemljejo ono intimno lepoto, ki je včasih na starih, preperelih originalih razumljiva samo strokovnjaku.

Novo delo, ki ga bo izdalo društvo »Probudna«, zasleduje predvsem praktične namene. Omogočiti hoče našim obrtnikom, da izdelajo v vsakem okolišju predmete, ki odgovarjajo ornamentalni tradiciji tega okoliša. Prva mapa bo obsegala 70 predlog za mizarje in to za enkrat za ometljivo na mize. Sledile bodo predloge za stole, postelje, omare in sploh za celotno notranjo opremo sob. Če bodo naši obrtniki in sploh vsi, ki se zanimajo za naše domače oblikovne zaklade — posebno šole — dovolj izdatno posegali po teh predlogih, se bo delo razširilo tudi na ostala področja umetne obrti in na stavbarstva. Tako moremo upati, da se bomo pogloma osamosvojili tudi na tem polju in da bomo vsaj na deželi zajezili val internacionalizma, ki nas hoče oropati vseh intimnih lepot naše slovenske bistvenosti.

Celje

— Procesija presv. R. T. pri Sv. Jožetu je bila nadvse veličastna in se je udeležilo zelo veliko število vernikov.

— Znaki in legitimacije za Slovske proslave. Vsem, ki bi se radi udeležili Slovske proslave v Mariboru, sporočamo, da dobe znake po 1 Din in legitimacije po 2 Din v Slovske tiskovni zadrugi (poleg Marijine cerkve) in v Mohorjevi knjigarni.

— Smrt kosi. V celjski javni bolnišnici so umrli: Falant Marija, 25letna služkinja iz Levca pri Celju; Gračner Amalija, 66letna prevzittkaria od Sv. Lovrenca pod Prozinom; Mihajlov Jože, 28letni mlinarski pomočnik z Rečice ob Savinji in Judež Marija, 31letna služkinja brez posla iz Celja. Naj počivajo v miru!

— Nesreča ne počiva. Olet Anton, 39letni pekovski mojster iz Šmarjete pri Rimskih toplicah, je dne 13. t. m. doma padel z lpe, ko je nabiral cvetje, in si zlomil levo nogo. — Potočan Henrik, 13letna hči vinarja iz Grušvorja pri Konjicah, je 13. t. m. padla s češnje ter si zlomila levo in desno roko v zapestju. — Antloga Silva, dijakinja III. razreda celjske gimnazije, stara 14 let, je padla s češnje in si poškodovala hrbtenico.

— Snaženje uradnih prostorov. Mestno poglavstvo v Celju razglaš: Vseled snazjenja uradnih prostorov bo mestni urad v sredo, dne 24. junija popoldne in v četrtek, dne 25. junija ves dan zaprt. Stranke, ki so povabile na 24. junija popoldne in na 25. junija k mestnemu poglavstvu, naj se zglašajo v petek, dne 26. junija ob navadnih uradnih urah.

— Zadnje gostovanje ljubljanske drame. Ljubljanska drama bo gostovala v četrtek, dne 18. t. m. ob 20. uri v mestnem gledališču s komedijo L. Verneuil »Sestrična iz Varšave«.

— Dr. Ivič Stjepan, zdravnik-specialist za pljučne bolezni, ne ordinira od 15. junija do 1. julija.

Kamnik

Uporaba zdravstvenega denarja. Kakor znano, so bili leta 1931 ukinjeni tako imenovani zdravstveni zastopi, ki so skrbeli za zdravljenje revnih bolnikov. Letočasno je vodilo okrajno načelstvo v Kamniku akcijo za nabavo rešilnega avtomobila. Ker so pa vse občine, tovarne in druge korporacije uvidele, da bi bilo mogoče zbrati le 70.000 do 80.000 Din, se je akcija za nabavo rešilnega avtomobila opustila. Le kamniško gasilsko društvo je izjavilo, da bi bilo pripravljeno poskrbeti za rešilni avtomobil, če mu zdravstveni zastop posodi preostali denar, to je 12.142 Din. Prepričano, da bo gasilsko društvo to svojo obljubo držalo, je okrajno načelstvo zares izročilo denar gasilnemu društvu, čigar predsednik je bivši narodni poslanec Anton Cerar. Kaj pa je naredilo gasilsko društvo s tem denarjem? Dva dni nato je blagajnik društva g. Lampič dvignil ves denar pri Mestni hranilnici, gasilci pa so ta denar porabili za adaptacijo kino dvorane. Danes, ko je poteklo od tega skoro 5 let in pol, nimamo ne rešilnega avtomobila, niti fonda za rešilni avtomobil, niti obresti za izposojeno vsoto. »Slovenski Narod« pa piše v svoji petkovski številki, da je sedaj okrajno načelstvo zahtevalo po odloku banske uprave, da gasilci ta znesek vrnejo, ker niso spolnili pogojev, ki so jim bili dati. Banaka uprava utemeljuje svojo zahtevo po vračilu, ker niso nabavili avtomobila, niti obdržali denarja, temveč porabili denar za kino. Gasilci so vložili proti temu odloku banske uprave ugovor, ne pa »pritožbe«, kakor piše »Slovenski Narod«. V tem ugovoru pravijo gasilci, da je bil denar podarjen, porabljen pa je bil za kino zato, ker je čisti dobiček kina namenjen za nabavo rešilnega avtomobila. Ugotavljamo, da ni nikjer v aktih govora o podaritvi denarja, niti o kino podjetju in njegovem namenu. Mi vprašamo samo upravo kina, koliko je znašal čisti dobiček kino podjetja v zadnjih letih, ker smo dosegali čuli od članov uprave govoriti, da kino donša prav malo in da je še vedno visoko zadolžen. Nas samo veseli, da je »Slovenski Narod« to perilo pričel javno prati in da moremo pribiti zahteve našega ljudstva: Denar, po zakonu določen za vzdrževanje rezev, naj banaka uprava porabi za zdravljenje rezev, ne pa za kino, ki ni baš v blagoslov našega mesta.

Sv. Anton v Slov. goricah

Ustanovili smo podružnico Sadjarskega in vrtnarskega društva. Ob tej priliki je predaval g. kmetijski referent Kuret iz Maribora. Številna množica je z zanimanjem sledila predavanju. Na obnem zboru je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik Satter Franc iz Cagone, podpredsednik Borko Ivan iz Kraljeve, tajnik Horvat Božidar, učitelj, blagajnik Pepe Paluc iz Brengove; ostali odborniki so se porazdelili na razne posestnike. V podružnico so pristopili skoraj vsi uglednejši posestniki in kmetje ter je ob tej lepi udeležbi in zanimanju pričakovati najlepših uspehov.

Trgovsko zborovanje v Brežicah

V naslednjem dopolnjevanju poročila »Ponedeljskega Slovenca« o glavni skupščini Zveze trgovskih društev dravke banovine, ki je bila v nedeljo v Brežicah.

Skupščini je predsedoval predsednik g. Josip J. Kavčič, ki je po izvršenih formalnostih podal obsežno predsedniško poročilo, ki riše položaj naše trgovine in gospodarstva sploh. Po čestitkah gg. Pinterja in Smerkolja je bila predsedniku Kavčiču izročena diploma za letno delo na čelu organizacije.

G. Verbič je z ozirom na razpust Zbornice za TOI predlagal, da se naj čimprej razpiše volitve in da naj trgovstvo nastopi z enotno listo z g. Jelčinom na čelu, kar je bilo sprejeto.

G. Ivan Jelčin je nato v daljšem govoru analiziral naš gospodarski položaj, orisal dosedanje delo zbornice ter podal smernice za nadaljnje delo. Po poročilih blagajnika in nadzornstva je bila dana upravi razrešnica, sprejet proračun za leto 1936 ter je bil izvoljen tale nadzorstveni odbor: gg. Logar Jernej, Avgust Volk in Miloš Oset. Nadalje je bil za podpredsednika izvoljen g. Franjo Štrbec, predsednik Oredne sekcije lesnih trgovcev v dravski banovini.

Delo Zveze

Iz tajniškega poročila g. Kaiserja posnemamo, da se je zveza borila za to, da se dosednji način dobave in prodaje koroze in moke ukine, ker je v škodo trgovine. Če pa se v bodoče še dobavljajo koroza in moka za siromašno prebivalstvo, mora biti dobava primerna potrebi in oddajati jo morajo občine siromašnemu prebivalstvu zastoj.

Zveza je izvršila tudi številne intervencije pri banški upravi, pri trgovinskem ministertvu, pri poveljstvu orožniškega pošta v Ljubljani glede krošnjaštva, pri reklamacijskem odboru, pri Narodni banki, zveza je s povdarmom zastopala interese posameznih združenj pri osrednjih ustanovah.

V okvirju zveze obstoje naslednji odseki: Orednji odsek, odsek drogištev, odsek trgovcev s fotografiranimi potrebščinami in organizacija knjigarjev.

Posebno živahno je delal osrednji lesni odsek. Zaradi zastojstva izvoza v Italijo je zašla lesna stroka v težak položaj in imajo naši izvozniki v Italiji za 70—80 milijonov dinarjev zamrznjenih terjatev, katerega najtežje pogrešajo. Prižadevanja za znižanje tarif niso uspela, pa tudi ni našla naša lesna stroka nadomestila na drugih trgih za italijanski trg. Zveza se je zavzela za koncesioniranje knjigarske obrti.

Zveza se zavzema za upravno decentralizacijo, ker smatra, da je samo tedaj možno sanirati naše razvratno gospodarstvo. Naša banovina mora dobiti primerno tangento iz državnih finančnih sredstev, tangento, ki bo odgovarjala njenim davčnim v državo blagajno. Sedaj plačuje mnogo več in dobi komaj polovico tega, kar bi ji šlo po ključu, v primeri z drugimi banovinami. Centralizacija denarništvu se mora ustaviti in je treba našim denarnim zavodom omogočiti redno poslovanje in denar slovenskega hranilca mora ostati doma v naših zavodih.

Lesno gospodarstvo

»Po izvolitvi za podpredsednika je podal gosp. Štrbec daljša poročila o položaju lesne stroke, saj je preteklo že nad 200 dni, odkar so stopile v veljavno sankcije in že nad 4 mesece, odkar je bila v Ljubljani velika konferenca, ki naj bi pokazala pota za nadoknadno škodo. G. Štrbec je med drugim omenil, da velika državna podjetja še vedno izvažajo les v Italijo. Uspelo je sicer, da nam je veliko podjetje odstopilo večjo dobavo, toda pokazali so se stvarni razlogi, ki so preprečili izvršitev tega, kar je treba pomisliti, da bi zahtevala samo tovarnina do Londona ogromne vsote, katere bi morali plačati mi, ker je bil pogoj dobava cif London. Zato je potrebno, da se tudi s te strani pomaga naši lesni stroki, ali pa naj se prepušče italijanski trgi samo nam, državnemu podjetju šipad pa naj dobavljajo na druge trge. Preumeritev našega izvoza je zelo težavna in mogoče le z velikimi žrtvami države, lesna trgovina in industrija pa jih že itak dovolj doprinese s svojim delavstvom vred. Potrebno bi bilo tudi, da se zniža vozna za naš les v državi sami, da bo naš les prišel tudi na jug, kjer so še možnosti za njegov odjem.

Da številni zaposleni delavci v lesni stroki ni tako padlo, kot bi bilo pričakovati, je pa v tem, da pri tej statistiki socialnega zavarovanja ni upoštevano dejstvo, da so to samo zavarovanci na papirju, dela pa itak nimajo nobenega. Zavarovane pa jih imajo gospodarji zato, da ne izgube dobrot socialnega zavarovanja baš v teh sedaj najtežjih časih zanje.

Zastopniki slovenskega lesnega gospodarstva so tudi ne udeležujejo sej orednega odbora lesnega gospodarstva v Belgradu, ker se doslej ni storilo dovolj za slovensko lesno gospodarstvo.

Pošljite naročnino!

Kulturni obzornik

† Gilbert Keith Chesterton

Danes se je po vsej Evropi raznesla vest, da je eden najznamenitejših sodobnih angleških pisateljev in kulturnih delavcev ter eden največjih in najduhovitejših katoliških pisateljev sploh — Gilbert Chesterton umrl. Poleg Wellsa in Shawa je Chesterton spadal med najbolj značilne in najpopularnejše angleške duhovce, čeprav je bil boren katolik. Zdel je za filozof, teolog, žurnalista, duhoviti kozer, pisatelja in pesnik mrtvih, in ves svet se spominja njegovega dela.

Rodil se je 29. maja 1874 v Kensingtonu pri Londonu, bil slikar in umetniški kritik, deloval je kot žurnalista pri vodilnem angleškem dnevnem časopisu in se pozneje posvetil ves pisateljevanju. V času burške vojske je nastopil z vso silo svojega ostrega peresa proti imperijalizmu. Svoje časnike, publicistične članke je zbral v več zbirkah leta 1902-2, svoje prve paradoksalne groteske pa v zbirki novel The Napoleon of Notting Hill (1904); med njegovimi starejšimi kritičnimi sestavki pa je najpomembnejša in svetovno znana monografska studija o Dickensu, ki je izšla tudi že v več prevodih ter nešteti izdajah. Tako se je pokazal Chesterton kot ideološki žurnalista, ki je brutalno, pa vedno duhovito in globoko-intimno odgovarjal na dnevene dogodke. Postavil se je posebno proti intelektualizmu predhodne dobe ter — romantično naslojen — iskal resnice v metafiziki, ki je blizu ljudske modrosti. Tako se je njegovo krščanstvo pokazalo že v zbirki njegovih pesmi leta 1900, bolj že v Dickensu, še bolj pa v delih Heretics (1905) in Orthodoxy (1908), ki sta ga pripeljali — kot anglikanec —

Židje napredujejo

G. Anton Verbič je opozoril slovenskega trgovstva na nevarnost, ki mu preti od židovskega kapitala, ki se vedno bolj vsiljuje tudi v Slovenijo. Glede veleblagovnic pa si lahko pomagajo trgovci sami, ko vendar ni treba tem prodajati blaga. Medsebojni konkurenčni boj naših trgovcev ne sme iti tako daleč, da bodo prodajali blago za vsako ceno, ampak da bodo tudi svoje tovarise pustili živeti. Naši trgovci naj nadalje kupujejo pri naših potnikih, ki naj favorizirajo pred inozemskimi. Končno je prošil tudi pojasnila o zadevi Fenikea. Na to mu je odgovoril g. Soes, da se dela sedaj na taki rešitvi tega vprašanja, ki bo upoštevala interese zavarovalcev, ki ne bodo trpeli škode. Najbrž bo Fenikea prevzela kakša domača zavarovalnica ali pa več zavarovalniških skupaj.

Sključeno je bilo, da bo prihodnji občni zbor Zveze v Slovenjgradu.

Posebnih resolucij ni bilo, ker se je skupščina pridružila v celoti resolucijam, ki so bile sklenjene na zadnjem trgovskem kongresu s posebnim poudarkom, da se morajo, v kolikor še niso realizirane — dolejš je uspeh prepoved delovanja družbe Ta-Ta v Belgradu od tamošnje prvostopne oblasti — takoj realizirati.

Padec cen v maju

Po podatkih Narodne banke je indeks cen na debelo v maju znatno nazadoval in sicer od 69,1 na 67,0 točk (1926/100). Posebno so padle cene rastlinskih proizvodov, dočim so cene živine deloma zaradi sezonskih razlogov, deloma pa zaradi akcije kmetov samih za dvig, narasle. Po posameznih skupinah je bil indeks naslednji:

	maj 1935	april 1936	maj 1936
rastlinski proizvodi	61,2	76,3	69,0
živina in proizvodi	56,5	56,5	57,4
mineralni proizvodi	78,9	81,1	81,1
industrijski proizvodi	66,4	69,4	67,9
skupni indeks	64,0	69,1	67,0
izvozni predmeti	61,0	64,6	62,1
uvozni predmeti	68,3	71,9	72,0

Uvozna kontrola

Pred uvedbo kontingentov

Sedaj je objavljena končna lista predmetov, za katere bo treba zaprositi predhodno dovoljenje Narodne banke pri uvozu iz neklinirskih držav. Tako je kontrola uvoza naperjena torej v prvi vrsti proti neklinirskim državam, dočim so izzete vse klinirne države, med katerimi pa se nahajajo tudi take, kjer bi bilo nujno potrebno izboljšati našo trgovinsko bilanco z njimi baš z uvozno kontrolo.

Kaže, da v začetku novega režima, ki začne funkcionirati dne 25. junija, skoraj ne bo mogoče uvajati blaga iz neklinirskih držav. Trdi se pa, da se bodo surovine, v kolikor se ne bodo dale dobiti v klinirskih državah, dovolile za uvoz iz neklinirskih držav, ker preti lahko v nekaterih panogah zastoj. Poleg tega je tudi važno obeležje nove uvozne kontrole, da nima stalnega značaja, ker ni določen čas trajanja in se lahko marsikaj vsak teden izpremeni. Zato se novi režim bistveno razlikuje od režima kontingentiranja.

Klinirske države so sedaj naslednje: Nemčija, Češkoslovaška, Italija, Švica, Španija, Grčija, Bolgarija, Turčija, Romunija, Francija, Avstrija, Belgija, Madžarska in Poljska. Sledeči dve državi imata z nami kompenzacijske pogodbe, pa tudi zanje ne bo treba iskati uvoznih dovoljenj. Ves naš izvoz v naštetih 14 državah je znašal lani 3.322,9 milij. dinarjev ali 83,50% vsega našega izvoza, dočim je naš uvoz iz omenjenih držav znašal 2.586,6 milij. ali 70% vsega uvoza. S temi državami je bila naša trgovinska bilanca lani aktivna za 746,3 milij. Din.

Izvoz v neklinirske države je lani znašal 376,9 uvoz iz njih pa 1.443,8 milij. Din. Tu se vidi velika pasivnost naše trgov. bilance z njimi: skoro ena milijarda dinarjev in je zato razumljivo pisanje belgajškega »Vremena«, da je sedanjo uvozno kontrolo smatrati v prvi vrsti kot izključno valutno-politični ukrep.

Poleg tega je smatrati uvozno kontrolo za neklinirske države kot odlično sredstvo za trgovinska pogajanja s temi državami, katere pričakujejo merodajni faktori.

Toda kljub vsemu je sigurno, da stojimo pred uvedbo sistema kontingentiranja, kar zahteva že tudi pogodba s Španijo.

Grabda Državne tiskarne v Belgradu. Dne 6. julija bo v gradbenem ministertvu oteralna licitacija za zgradbo državne tiskarne v Belgradu, katere proračunska vsota je 32,65 milij. Din.

Somborska borza. Iz poslovnega poročila somborske borze posnemamo, da ima borza 149 članov ter je znašal na njej promet 358.050 met. stotov v vrednosti 38,5 milij. Din. Razsodišče je imelo 792 tožb, od katerih je bilo rešenih 709 za skupni znesek 3,05 milij. Din.

v veliko bližino katolištva. V tej zadnji knjigi se je v duhoviti paradoksi postavljal za krščansko misliho, ki je za njega dobila ceno čudovite življenjske filozofije. Tedaj še ni bil katolik, vendar se je njegovo gledanje vedno bolj obračalo k Cerkvu. V knjigi je podal apološko vsega krščanstva, zgrajenega na temelju apostolske vere, ter je na koncu že nevede branil katoliške resnice in vzkliknil: »Zato verujem v Cerkev, ker mi ni mrtva, marveč vedno živa učiteljica, in ker ne vem samo, da me je včasih nečesa naučila, marveč sem prepričan, da me bo tudi jutri nečesa naučila.« Tako se je zgodilo, da je Chesterton preko dobe brezboštva, deizma, spiritizma — prešel v katoliško cerkev leta 1922 in postal največji borec — ko nekdo spreobrnjenec sv. Pavel — za katolištvo svoje domovine, v kateri je užival do zadnjega neomejen ugled.

Tak iracionalen duh, ki je sprevljal tesno razmerje med Naturo in Bogom, ki sta oba večna, ter se je spreminjala v svojem videzu, ni ostal samo pri izpovedih in borbah, temveč je segel tudi po leposlovju ter je, kar bi se komu zdelo čudno, usvaril povsem nov tip — defektivne povesti, ki je svetovni književnosti dal nov tip Sherlocka Holmesa, namreč skromnega patra Brown. Ta duhovnik je preprosto do skrajnosti, pa v vedno postavljaj v najbolj zapleteno okolje, iz katerega ni izhoda; toda v preprosti veri in zdravem razumu patra Browna se vsa zapletenost pokaže kot največja jasnost in iz vseh zagat izide kot zmagovalac. Toda te zmage ne pripisuje nikdar razumu, temveč modrosti božji, ki se kaže v preprostosti. V tem tipu njegovih detektivskih novel se vidi vsa duhovnost Chestertonovega duha, ki gradi na nasprotnih in duhoviti paradoksih — v čemer je soroden prav nasprotnemu duhu B. Shawa —, ki pa vedno pokone na duha. ki spreminja le videz, sicer pa je

Rada se peni,
zelo osvežuje,
izdatna pri uporabi.

Din. 6.-

NIVEA PASTA ZA ZOB

Normalna tuba Din 6.—, velika dvojna tuba Din 10.—.

Vpis drž. blagajniških zapiskov

Ker je emisija trimesečnih državnih blagajniških zapiskov tako dobro uspela (200 in 100 milij. Din), se sedaj začne emisija ostanka do 500 milij. Din, torej emisija 200 milij. Din. Ti zapiski ne bodo več samo trimesečni, ampak 6 in 12 mesečni. Na podlagi izpremembe prvotne uredbe je finančni minister odredil, da znaša obrestna mera za trimesečne zapiske nadalje 4%, za polletne 4,25%, za enoletne 4,5. Ti blagajniški zapiski se morejo lombardirati pri Drž. hipotekarni banki in Poštni hranilnici z doplačilom samo 1% letnih obresti.

Vpis se vrši pri Narodni banki in je verjetno, da bo tudi ta emisija 200 milij. Din uspela.

Mestna hranilnica v Mariboru

Maribor, 15. junija.

Mariborska javnost se že dalje čase zanima za stanje Mestne hranilnice, ki je eden največjih denarnih zavodov v Mariboru. Naš dopisnik se je obrnil do predsednika ravateljstva g. Franca Hraetelja, ki se je v zadevah mestne občine in hranilnice par dni mudil v Belgradu. Na vprašanje je odgovoril takole:

Kako je z Mestno hranilnico?

Mariborčani, občani mariborske občine in njeni davkoplačevalci, pozabljajo, da jamčijo z svojo davčno močjo za ta zavod. Če gre zavodu dobro, če more posloovati v redu, bo to tudi v davčno korist Mariborčanov. Če bi pa bilo drugače, bi to bilo v škodo mariborskih davkoplačevalcev. Vlagatelji Mestne hranilnice se za svoje vloge nimajo prav nič bati. Njihove vloge so krite ne le v Mestni hranilnici sami, ampak tudi v jamstvu vseh mariborskih meščanov. Ne razumem, kako morejo ljudje dati te hranilne knjige v prodajo s kakimi popusti, ker je to za nje očitna izguba. Če bi kdaj v Mestni hranilnici nastala kakšna izguba, bi jo morali doplačati mariborski davkoplačevalci, vlagatelji pa v nobenem slučaju ne morejo zgubiti.

Zakaj je prišla Mestna hranilnica v neklividnost? Mnogi bi želeli, da bi Mestna hranilnica vse njihove vloge takoj v celoti izplačala. To bi bilo v normalnih časih tudi mogoče, v sedanjih pa to ni v celoti mogoče, daji je hranilnica preteklo leto izplačala 21.482 strankam nad 25 milijonov dinarjev. Posojila, ki jih je hranilnica dala na hipoteke, občinam in privatnikom, ni mogoče v tako kratkem času izterjati. Med temi posojili je dosti zaščitenih po zakonu o zaščiti kmetu. Novih vlog pa ni bilo toliko, ker so neprijatelji zavoda begali ljudi, da so tako lahko trgovali s knjižnicami.

Kako bo zopet prišla Mestna hranilnica do klividnosti? Mestna občina Mariborska ima pri hranilnici posojila 18 milijonov dinarjev. Sedanje znesetstvo v občini, ki se zaveda svoje odgovornosti tudi glede usode Mestne hranilnice, je iskalo pota, da dobi mestna občina kje drugod posojilo in z njim vrne dolg Mestni hranilnici. V tem oziru sta posredovala v Belgradu g. župan Juvan in podžupan g. Zebot. Treba je bilo pa priti še s konkretnimi predlogi in vlogami ter obrazložiti celoten položaj na merodajnih mestih. Zagotovilo imamo, da dobi Mestna občina posojilo pri Hipotekarni banki v znesku Din 18 milijonov. Vsaj najnujnejša izplačila bodo mogli s tem izvršiti. Poleg tega pa moramo tudi iz lastnega delovanja ustvari zopet klividnost. Zato je ravateljstvo sklenilo, da se vse nove vloge vodijo popolnoma ločeno in da ima vsaka knjižica vpisano jamstvo stalnega gotovinskega izplačila.

Mariborčani vlagajo svoj denar v zavode, katerim zaupajo. Prav je, da pri tem ne pozabijo na svoj lastni zavod, za katerega varnost jamčijo s svojo davčno močjo, na katerega upravo imajo potom mestne občine stalen vpliv in kontrolo. Dosedanji nesmiselni strah za vloge v Mestni hranilnici naj preneha! Vodstvo zavoda bo storilo vse, kar je v njegovi moči, da upostavi v zavodu redno poslovanje. Mariborčani naj kažejo za to svoje razumevanje, pa bodo načrti dobri uspehi.

Zadružna zveza v Zagrebu izkazuje v l. 1935 prirastek samo 2 članice (8 pristopov, 6 izstopov) na 215 (1934 213, 1933 189, 1932 165, 1931 151). Vloge pri Zvezi so se zmanjšale od 14,43 na 13,02 milij. Din, resekot pa se je zvišal od 0,22 na 0,48 milij. Din. Aktivni tekoči računi so se povečali od 14,24 na 14,8 milij. Din, čisti dobiček znaša 0,022 (0,02½) milij. Din. Na občnem zboru zveze, ki bo 28. junija ob pol 9 v Zagrebu, Trg kralja Tomislava,

bosta predavala tudi gg. inž. Ivan Varga, glavni tajnik Glavne zadružne zveze: Pred osnutkom kmetijskih zbornic, in g. Juraj Šetinec, profesor visoke ekonom. komerc. šole v Zagrebu: Okoli zadružnega zakona.

Državne finance v aprilu. V aprilu so znašali drž. dohodki za račun prejšnjega proračunskega leta 47,45 milij. Din, izdatki pa 63,3 milij. Din. Nadalje so v aprilu narasle neplačane obveznosti od 252,95 v začetku meseca na 298,5 milij. Din na koncu meseca. Skupno so znašali državni dohodki od 1. aprila 1935 do 1. maja 1936 6.835,4 milij. Din, izdatki pa brez neplačanih obveznosti 6.333,95 milij. Din.

Borza

Dne 15. junija 1936.

Denar

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 8,80—8,90, na zagrebški celo na 8,84—8,74 in na belgrajski na 8,70 do 8,80. Grški bini so beležili v Zagrebu 28,7750 do 29,4750, v Belgradu 28,65—29,2935. Angleški funt je ostal na ljubljanski borzi neizpremenjen na 249,20—250,80. Španska pezeta je beležila v Belgradu 6,95 blago.

Nemški čeki so se v Ljubljani okrepili na 18,85 do 14,05, v Zagrebu na 13,7950—13,9050, za medio junija 13,40—13,60, za ultimo junija 13,7250 do 13,9250, za ultimo julija 13,40—13,60 in medio avgusta 13,45—13,65. V Belgradu so bili nemški čeki 13,7857—13,9857.

Ljubljana. — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold. 2078,15—2092,75, Berlin 100 mark 1756,08—1769,95, Bruselj 744,18 do 749,24, Curih 100 frankov 1424,22—1431,29, London 1 funt 220,84—222,89, Newyork 100 dolarjev 4368,92—4405,23, Pariz 100 frankov 290,03—291,47, Praga 100 kron 181,90—183.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1,228.581 Din.

Zurih. Belgrad 7, Pariz 20,36, London 15,53, Newyork 309,125, Bruselj 52,275, Milan 24,35, Madrid 42,20, Amsterdam 209,15, Berlin 124,50, Dunaj 58,40, Stockholm 80,075, Oslo 78,05, Kopenha-gen 69,325, Praga 12,78, Varšava 58, Budimpešta 2,90, Atene 2,45, Carigrad 2,50, Bukarešta 6,85, Helsingfors 0,8625.

Vrednostni papirji

Vest o izdaji 6 in 12 mesečnih blagajniških zapiskov, ki nosijo 4,25 in 4,5%, je bila sprejeta ugodno in so vsi tečajni državnih papirjev narasli v znatni meri. Tudi promet je oživel.

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 82—84, agrarji 48—50, vojna škoda promptna 362—367, begluške obveznice 67—69, 8% Blerovo posojilo 83—85, 7% Blerovo posojilo 75—76, 7% posojilo Drž. hip. banke 85—86.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 82—85, agrarji 46—47, vojna škoda promptna 363—367 (362, 367), ult. 7—8,361 den., begluške obveznice 68,50—72, 7% Blerovo posojilo 75,50—77, 7% posojilo Drž. hip. banke 86,25—90, 7% stab. pos. 83—87. — Delnice: Priv. agrarna banka 230 do 235, Isis 15—20, Osl. slad. tov. 135 bl.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 83,50—84,50 (84,50), agrarji 49,25 obl., vojna škoda promptna 362,50—363,50 (362, 361), begluške obveznice 68,75—69,25 (69,6875), 67,50—68, 8% Blerovo posojilo 86 bl., 7% Blerovo posojilo 76—77 (76,50, 76), 7% posojilo Drž. hip. banke 86,75 den., 7% stab. pos. 83,50 den. (84). — Delnice: Narodna banka 63,00—63,50, Priv. agrarna banka 229—230 (229,50, 228,50).

Žitni trg

Novi Sad, 15. jun. Pšenica bč. okol. Sombor 118—120, bč. ladja Tisa 124—126, bč. ladja Dunav in Begej 123—125, Slav. 120—122, bč. in srem. 119—121, Ban. 118—121. — Oves neizpremenjen. — Rž in ječmen ne notira. — Korusa neizpr. — Moka bč. in ban. og in ogg 196—205, št. 2 175—185, št. 1 155—165, št. 6 135—145, št. 7 115—125, št. 8 102,50—105. — Fižol ne notira. — Otrubi bč. 100—102, srem. in ban. 98—100.

Tendenca neizpremenjena.

Promet srednji.

Pridobivajte novih naročnikov!

laga lastnega krščanstva, ki obsega preprostost in ljubezen do narave Asiškega ubožca, na drugi strani pa duhovnost in miselno globokost angleškega doktorja. Ker je gledal na razvoj sveta z nefanatičnega gledišča, se seveda ni mogel zadovoljiti z Wellsovo razlago svetovnega dogajanja, kol se kaže v »Svetovni zgodovini«, ter mu je odgovoril v duhovitem eseju »Večni človek«, kjer je poudaril delo velikega duha na obličju zemlje. O tem eseju je v naši publicistični napisal duhoviti članek Edvard Kocbek (DS 1932), ki pomeni v slovenskem slovstvu najbolj duhovito razlago Chestertonovega duha in njegove osebnosti, na kar opozarjamo bralce. In ta članek končuje Kocbek s končno oznako Chestertonove poti in pomena: »Resnica izkustva je v neproporcionalnem vesoljstvu, blizka nagonom, oddaljena razumu. Chesterton vidi zvezo med iregularnostjo življenja in kontradikcijami Cerkve. Zato pride do zaključka: »Le krščanstvo je zmoglo razložiti človekov misterij. Pot, ki je prišel po njej do tega spoznanja, ga približuje Paschalu, oba sta iracionalistična fanatika, pa se razhajata v pesimizmu in optimizmu. Chestertonovo supranaturalistično stališče, neprestano prepletanje veličastne vsebine z borbenostjo in apologetična ideološka so mu prinesli naslov modernega cerkvenega očeta in človeku se resnično dozdeva, da vidi v njegovih knjigah ob poeziji Frančiška Asiškega modrost očaka Hieronima, ki ju oba zelo ljubi.«

Danes ta veliki pisatelj, prvobornik in predstavniki angleškega kulturnega katolištva leži na mrtvaškem odru. Ob krsti se ga spominjamo tudi mi, želeči, da bi mogli v svoje slovstvo sprejeti čim prej in čim več od njegovega velikega, globokega, krščanskega in neumrljivega duha.

Dve noči v šotoru Velika žaloigra v gorskih stenah poleg mrličev

Med binkoštnimi prazniki je v avstr. Alpah vledalo zelo slabo vreme, katero je povzročilo več smrtnih slučajev. Nekaj strašnega pa se je zgodilo nekemu hribolazcu dr. Scheraku iz Mödlinga pri Dunaju. Ta je v družbi gđc. Vilme Guoth in Frica Schmida odšel na binkošti jutraj na plezalno turo na Hochtor v tako zvanom »Gesäuse«. Že na binkoštno nedeljo opoldne jih je zajela huda ura: sneg in toča. V takem so morali celih osem ur plezati, ne da bi natančno vedeli, kam plezajo. Končno so že vsi izčrpani prišli na nek vrh, katerega so nazadnje spoznali. Tam so morali prenočiti v šotoru, ki so ga prinesli s seboj. Noč pa je bila slaba in mrzla. Drugo jutro ob 7 so morali naprej proti vrhu Hochtora. Ker pa so zopet zablodili, so celih 12 ur krožili v krogu. Nastopila je druga strašna noč.

Preden se je zmrznilo, je hotel Fritz Schmid sam iti pogledat, kam naj bi se obrnili, njegova dva tovariša pa naj bi se medtem v koči odpočila. Ko se je že stemnilo, se je Schmid vrnil in povedal, da je našel pravo pot. Ker pa je bila gospodinja Guoth že docela onemogla, so sklenili, da bodo drugič prenočili v šotoru. O tem sedaj poroča dr. Scherak takole:

»Svojo spremljevalko sva pokrila z vsemi oblečili, kar sva jih imela na razpolago. Privezala sva jo na vrh, vrv pa pritrtila na skalno steno. Toda Vilma Guoth se ni več zavedla. S svojo ročno svetilko sem ji večkrat posvetil obraz, a me ni več spoznala. To je bilo okrog polnoči v noči od ponedeljka na torek. S Schmidom sva si prizadevala, da bi jo odstranila iz šotora, ki je bil poln vode. Ko smo začeli drugič šotoriti, se je Schmid naenkrat docela spremenil. Vsako stvar sem mu moral dvakrat povedati, pa me je še vedno spraševal, kaj bi bilo treba storiti. — Okrog ene jutraj sva Vilmo položila v sneg pred šotorom. Pol ure dolgo sem jo skušal obuditi k življenju. Nesrečnica pa je začela stokati, iz česar sem spoznal, da se bliža konec, nakar sem opozoril tudi Schmidu. Nujno sem ga prosil, naj mi pomaga, da bova rešila nesrečnico. Ob tri četrti na dve jutraj Vilma Guoth ni dala nobenega znaka življenja več od sebe. Videvali pa nisem mogel nič, ker sva medtem izgubila zadnjo žepno svetilko. Utrpita njene žile nisem več čutili, vendar sem nadaljeval z umetnim dihanjem do 3 jutraj, medtem ko ji je na moje ponovne prošnje Schmid drgnil roke in noge. Ob 3 jutraj sem ugotovil, da je umrla.

Ko sem to povedal Schmidu, je zgubil živce. Že se je daniilo, zato sem opazil, da se je docela spremenil. Bil je ves zmeden ter je bos stal v snegu. Na moje prigovarjanje se je zopet nekoliko zavedel. Ker pa je onemoglost tudi pri Schmidu vedno bolj rasla, sem s piščalko pričel kricati na pomoč. Nekako ob 6 jutraj je začel Schmid stokati, nakar se je vlegel na tla. Pričakujoč še nove nesreče, sem mu začel drgniti roke in noge, čeprav sem sam čutil močne ozeblin na rokah in nogah. Schmid pa je bil že tako zmeden, da je hotel kar po skalah planiti v dolino. Vedno sem ga moral zadrževati in ga končno tudi privezati. Ko sem ga privezal, se je močno bal in se branil. Hotel me je z vrvi polegniti čez skale, zaradi česar sem moral dobro prijeti, da nisem zdrknil v globočino.

V torek ob 7 jutraj je tudi Schmid umrl. Oba mrliča sem navezal na vrv, nakar sem se ves onemogel vlegel poleg njih. Bil sem tako izčrpan in so me mišice tako bolele, da nisem mogel poskusiti oditi v dolino. V torek zvečer sem zraven obeh mrličev moral tretjič prenočiti pod šotorom. V sredo ob pol 7 jutraj sem odprl oči in zapazil, da sonce obseva naše šotorišče, toda dvigniti se nisem mogel.

Sele čez dve uri sem se mogel dvigniti ter splezati iz šotora po vseh štirih. Zunaj pa je pihal

Potomec Konfucija pri katoliškem škofu

Na svojem vizitacijskem potovanju skozi Yenchow, kjer misijonarijo povečini nemški očetje in sestre (Steylovci), je apostolski delegat za Kino, Zanin, sprejel tudi Kung Teh-chinga, zelo uglednega Konfucijevega potomca. To se je zgodilo 26. aprila, isti dan, ko je bil v čast apostolskemu delegatu prirejen državni banket.

Ženska v letečem laboratoriju okoli sveta

Ameriška letalka Amalija Earhardt se pripravlja za velik polet okoli sveta. Pri tej priliki hoče doseči nov rekord v hitrosti. Meseca julija hoče odpotovati v velikem kovinskem letalu, v katerem je sicer prototipa za dva pilota in za 10 potnikov. Toda izku-

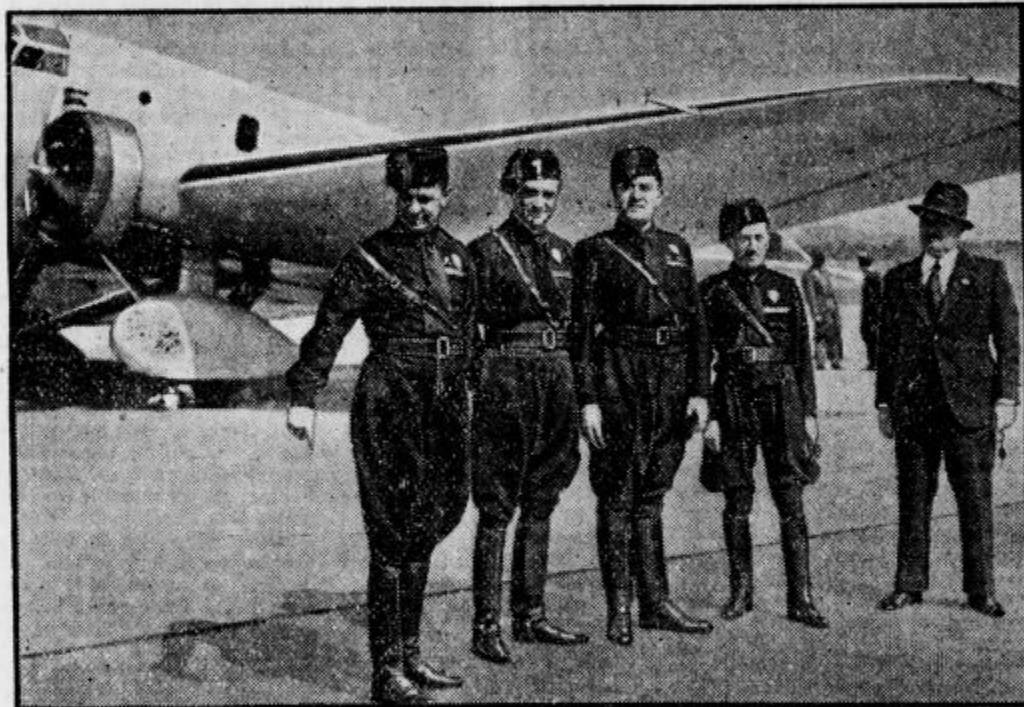
šena oceanska letalka ne bo vzela na svoje letalo niti potnikov, niti pilotov, ampak si je dala napraviti tak avtomat (robot), ki bo sam vodil krmilo. Sama pa bo med poletom preiskovala in merila s svojimi meiereološkimi aparati. Letalo leta 300 km na uro, tako, da bi utegnili preleteti okoli sveta v petih dneh.

močan veter. Opazil sem, da imam zmrzline na obeh rokah in nogah. Privezal sem na šotor bel robec v znamenje, da potrebujem pomoči. Nato pa sem začel pisati v svoj dnevnik, kaj se nam je doslej zgodilo. Tako sem ždel tam do 4 popoldne. Tedaj pa sem vkljub svoji oslabelosti sklenil, da sam poskusim priti v dolino. Plezal sem čez skale in čez tri ure prišel na rob gozda, odkoder sem z zadnjimi silami taval dalje.

Tako je dr. Scherak srečno prišel v neko vas, kjer je povedal svoje strašne dogodovščine.

Vladarski sestanek sredi Donave. Pri turn Severinu sta se na parniku sredi Donave sešla na pogovor predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš in romunski kralj Karol

Štirje naujanski ministri (od leve na desno): Altieri, Lessona, grof Ciano in Ferruccio so se v letalu pripeljali v Rim k zapirski

3000 golobov se je izgubilo

Pred kratkim smo poročali o novem golobnem športu, s katerim se pečajo zlasti na Angleskem in v Belgiji. Tega športa pa so se poprijeli tudi Nemci, kateri v okolici Berlina vzgajajo mnogo tekmovalnih golobov, katere potem na izbirnih tekmah presojajo za njihovo vrednost in uporabnost. Vsako leto vzgoje 36.000 mladih golobov-pismošev. V njih desirajo. Pretekli teden so priredili veliko izbirno tekmo, pri kateri naj bi se udeležili vsi trijeletni golobi, ki naj bi se letos udeležili velike angleske tekme na 950 km. Pri teh tekmah se vsako leto izgubi polno golobov. Navadno jih tekmuje kakih 2000, a jih le kakih 500 pride v seznam zmagovalcev. Vsi drugi so navadno izgubljeni ter ves trud in strošek za nje proč vrže. Vendar pa je s tem treba računati. Toda letos se je taka izbirna tekma zelo slabo obnesla. Priredili so izbirno tekmo v Helmstedt na 180 km. Udeležilo se je 6000 golobov-pismošev.

Ob pol 10 popoldne so golobe spustili. Strašno so se pa prestrašili lastniki golobov, ko so morali zvečer ugotoviti, da so skoraj vsi zamaženi čakali, kdaj se bodo njihovi golobi vrnili. Izkazalo se je, da je izmed 6000 golobov, ki so tekmovali tega dne, le 150 živali našlo pot v svoj golobnjak. Prvi golob se je vrnil v Berlin, ko je letal tri ure in pol, kar je za goloba zelo dolgo. Eno uro kasneje je priletel drugi in za njim potem še naslednji. Zvečer prihodnega dne se je vrnilo vsega skupaj 900 golobov. Danes lahko ugotavljamo, da je bilo pri tej tekmi izgubljenih 3000 golobov-pismošev. Izmed tistih pa, ki so se vrnili, je bila skoraj večina tako izčrpana, da jih ne bo mogoče več uporabljati pri tekmah.

Vse nesreče pa je kriva megla, v katero so golobi zašli v nižinah Polabja. Megla je največji sovražnik golobov. Veter, mrz in dež jih ne morejo premočiti od njihovega cilja, močna megla pa jih docela zmede, da se živalice izgube. Le slučajno so nekateri golobi našli domov. Izkušeni golobi-tekmovalci, ki so morda že desetkrat zmagnali na velikih tekmah in bili celo na Angleskem, so pri sedanjih kratkih tekmah izgubili. Da pa se je vrnilo nekaj čisto mladih golobov. Del izgubljenih golobov se je spustil na tla na Saksonskem in v Slezijski, nekateri pa v južni Nemčiji. Vsi pa so bili docela opešani. Plavalci so po zraku toliko časa, dokler niso onemogli. Zato je verjetno, da so mnogi golobov pobrale ujele, ali pa so zašli v tuje golobnjake. Obenem so tudi iz Porenja napravili poskusno tekmo porenjskih golobov,

v navzočnosti številnih članov francosko-nemške družbe v Parizu so tamkaj slovesno blagoslovili hišo te družbe. Slovesnosti so se udeležili nemški in francoski gostje ter francoski poslanik v Berlinu

Lord Kitchener - narodni junak

Nekaj dni po bitki v Skageraku, dne 6. junija 1916, je angleška oklopna križarka »Hampshire« ki bi morala pripeljati angleškega vojnega ministra in feldmaršala lorda Kitchenerja v tajni nalogi v Rusijo, zadela na mino pri otočju Orkney. Tako so s posadko vred pogoltnili valovi Severnega morja tudi angleškega narodnega junaka, lorda Kitchenerja.

Smrt je napravila piko na koncu plodovitega življenja.

Ko je imel lord Kitchener, ki je bil po materi francoske krvi, 20 let, se je ob Loiri bojeval zoper Nemce. Vrnivši se domov, je zavrzel topničarsko službo in se je vdal nekemu gledališču. Toda lesketajoče se odrske luči niso mogle zadovoljiti vročkrvnega in po slavi hlepečega Kitchenerja. Kmalu se je ognjevitvo oprijel vojaškega učenja in se je kot častnik udeleževal zdaj v Palestini, zdaj v Anatoliji in na otoku Cipru. Čez deset let je postal general. Ko je premagal v Sudanu mahdija, in je zabranil, da bi Francozi zasedli Fachodo, je dobil Kitchener naslov »Lord of Karthoum« in še častno darilo angleške zbornice v znesku 600.000 mark. Ko je bila zadušena burska vstaja, je prejel še večjo vsoto in se ime-

noval Viscount. Brez dvoma bi bil tudi za indijskega podkralja, če bi ga ne bili ob začetku svetovne vojne poklicali v London, kjer je bil izvoljen za vojnega ministra. Kot vojni minister je 17. maja 1916 dosegel, da so uvedli obvezno vojaško službo.

Angleški narod je bil navdušen za lorda Kitchenerja, ker je v njem videl pravega zastopnika kolonialnega vojaka. Vendar po zunanosti ni bil prav nič prikupljiv. Neki angleški časnikar je baje dejal o Kitchenerju, da je videti ko »odnanič«. A te podobice ni imel le po svojem zunanjem videzu, marveč je bil tudi sicer surov in brez vsakršnih predsodkov. Tako ni v Sudanu prav nič pomišljal in je dal brezobzirno izvelič mahdijevo truplo iz groba, da je tako preprečil, da ljudstvo ne bi romalo na grob svojega bivšega vladarja in se vdajalo oboževanju prejšnje vlade. Z Buri je prav tako postopal in jih seveda popolnoma zavajeval in zaslužil volji Angležev.

Vendar je bil lord Kitchener tudi strogo pravičen. Ko je preurejal vojsko v Indiji, se je na vso moč zoperstavil raznim gospodarskim mrežam in vsakršnim podkupninam in v Egiptu so mu dejali »oče kmetov«, ker se je tako potegnil za pravice felahov. To pa ni bilo vseč novim egiptovskim strujam. Zameril se jim je in hoteli so ga celo umoriti.

Kljub vsem vojaškim in upravnim vrlinam pa lord Kitchener ni bil kot vojni minister prav nič priljubljen, zlasti še, ker je spočetka vojne Anglija izgubljala. Rekli so mu »generalissimus besed«. Ko pa je tako žalostno umrl, le za pol ure oddaljen od angleške zemlje, so umolknili vsi ne-ljubi glasovi in angleški narod časti zdaj svojega Kitchenerja kot resničnega, velikega junaka zgodovine.

Počitnice v zaporu

V severno-ameriški državi Newyork bodo v kratkem dobili postavo, ki bo omogočala, da bo kdo svojo kazen lahko odsedel v obrokah, in sicer ob nedeljah. To velja seveda za manjše kazni, za manjše pregreške. Sprejeta je namreč postava, katero bo predsednik v kratkem podpisal, da sme vsakdo, ki ni bil obsojen na več kakor 60 dni zapore, svojo kazen odsedeti v obrokah. Kdor hoče, se bo dal zapreti v soboto jutraj ter bo ostal zaprt do nedelje zvečer. Na ta način hočejo Američani preprečiti, da bi ljudje, ki so bili obsojeni zaradi manjših pregrešk, v zaporu izgubljali dragoceni čas, ki bi ga sicer mnogo bolj koristno uporabili s svojim delom. Kdor se bo torej dal zapreti v obrokah od sobote do nedelje, bo pač izgubil svoj tedenski odmor in ne bo mogel na deželo, kar pa njegovemu zdravju in njegovemu premoženju niti daleč ne bo toliko škodovalo, kakor pa če bi moral celih 60 dni naenkrat prebiti v zaporu.

Če hočete vedeti...

Po raznih londonskih srednjih šolah poučujemo v višjih razredih nov predmet in sicer vaje v voznjakih z avtomobili. Bogataši so v ta namen darovali šolam lepe avtomobile za učne pripomočke.

Milijonar Whiting je napravil oporoko, ki je dolga 110 strani in kjer omenja za dediče nešteto oseb — na tisoče jih je —, ki jim je kaj zapustil. Sorodniki se protivijo, da bi soglašali s to oporoko. Pravijo, da je bil Whiting blazen, ko jo je napisal.

Angleški kralj Edvard VIII. je uvedel za letos nošo moških slavnikov, ker je bil s slavnikom pokrit, ko je otvoril svetilčno razstavo. Vsi se bodo zdaj ravnali po njem in bodo nosili nizke slavnike s pisanim trakom (žirardil).

Jarbola ameriške jadrnice »Jankeec« je 60 m visoka in je narejena iz zmesi niklja in jekla in je tako za 250 kg lažja ko lesena jarbola iste višine.

Borizianca. »Pomisli, danes sem izgubil na borzi pol milijona dinarjev!«
»Strašna zguba!«
»Mislil da! Najhušje pa je, da je bilo zraven še pet tisoč dinarjev mojega denarja!«

»SLOVENE« pred 60 leti:

V četrtek, 15. junija 1876.

Politični pregled.

Na Dunaji je 11. t. m. nagloma umrl državni finančni minister baron Holzgethan. — Oficijozni in drugi listi si na vso moč prizadevajo javno mnenje obrniti proti Rusiji in za Turčijo vneti prijaznost. Zato so polni hvale novega sultana, češ, da se prizadeva za vso resnobnostjo vplejati v Turčiji evropske reforme... To se pač pravi z vso močjo delati za koran.

Srbiji je poslala Turčija strogo vprašanje, zakaj se oborožuje. Knez je na to prav diplomatsko odgovoril, namreč, da je krog in krog Srbije razširjena ustaja, tedaj je on bil prisiljen narod svoj oborožiti, da ga s tem pomiri. Nikakor pa se ne oborožuje iz sovražnega namena do Turčije. Temu izgovoru je pridal še prikupljivo frazo, da si je Srbija svesta, da dobiva svojo moč edino le od polomesca. — Dobro zasukanol

Razne reči.

Narodi avstrijski. Znani avstrijski statistik dr. Adolf Ficker ceni poleg najnovejšega ljudskega poštevanja število vseh prebivalcev avstrijskih na 37.500.000 duš in sicer šteje po narodnosti v okroglih vsotah Nemcev 9.000.000, Čehoslovancev 7.000.000, Poljakov 2.500.000, Rusinov in Rusov 3.200.000, Slovencev 1.300.000, Hrvatov 1.500.000, Srbov 1.600.000, Bolgarov 30.000, Vlahov 560.000, Furlanov 54.000, Ladinov 19.000, Rumunov 3.000.000, Albancev 3600, Grekov 3300, Madjarov 5.700.000, Armenov 19.000, Ciganov 160.000, Izraelcev ali Judov 1.226.000, in drugih narodnosti 25.000 duš. — Sedaj pa seštej o Slovence! Nemce in Madjare in Slovane, pa pomisli, kakva bi prav za prav biti morala Avstrija in kako se zvati.

Gledališče in koncerti

III. jubilejna produkcija

Da se jubilej 10-letnice našega konservatorija tem močnejše proslavi, so v okviru produkcije nastopili tudi še člani profesorjskega zbora, odnosno bivši gojenci drž. konservatorija in izvedli koncert s pestrim repertoarom. Spored je v glavnem favoriziral slovensko umetnost in je le delno posegel tudi v tujo glasbeno smov. — Pianist Marjan Lipovšek je odlično svoje velike umetniške odlike izrazil v Foensterjevi Fantaziji na slovensko narodno pesem »Po jezeru«, ki je lepo in virtuozno pisana skladba. — Prvimu toplemu lirizmu svojega glasu je izrazil zapel operni tenorist Jože Gostič štiri samospeve in sicer Kogojev občuteni »Lahki motiv«, Osterčev samospev »Sonce v zavetju«, v katerem je zadel skladateljsko iskreno občuteno razpoloženje, Milojčevićev orientalistični barvani samospev »Japan« in eno najlepših Lajovicinih pesmi »Serenada«. Pianist Pavel Šivic je podal s posebnim občutkom za prelivljanje mlavskih harmonij in ritma štiri etape Sukove klavirne skladbe »Iz življenja in sanj«. Sopranistinja ga. Pavla Lovišetova je zaključila prvi del sporeda s štirimi samospevi (z Lajovicinim »Zašlo je žarko sonce«, Pavličičevim »Vesela pomlad«, Škerjančevim »Pahlaža« in Papandopolovim »Poslala me je stara majhna«, ki so bili nekako manj izraziti), ter je v podajanju z iskrenostjo odzivala vsebino. — Drugi del je obsegal izključno orkestralna dela in sicer za zasedbo godal. V Bachovem Koncertu za violino in godalni orkester je nastopil kot solist violonist Karlo Rupel ter odigral svoj del s privlačno virtuoznostjo in s uživetjem v baročno smer. Bachovega Koncertu sta sledili dve Adamčičevi skladbi za godalni orkester, obe mikajoči predvsem v pogledu polne harmonijske barvitosti, pa v melodijski spominjajoči na privlačno rusko motiviko, s katero se družiti tudi glasbeni odsev naše zemlje v močan izraz. Sledili Osterčev Religiozno za godalni orkester in Suite št. 1. je iskreno občutena umetnina, ki zmore pričarati razpoloženje nekake odmaknjenosti ter spada tudi po dosledni zgrajenosti med velike skladatelje moderne umetnosti. — Zelo zanimivo delo je Škerjančeva Suita v starem slogu za godalni kvartet in godalni orkester — in sicer

predvsem, ker kaže skladateljevo živo snovanje, ki se, kot se zdi, in sočasne meglezosti zateka v izklesano preteklost predvsem pa jasno plastiko in trdno zgradbo, da si nato poišče pot naprej. Suita je naslonjena dobro na benečansko predklasično smer (je tipičnim odnosom tutti-soli), čeprav so solistične partije močnejše s poznejšimi (tudi romantičnimi) stilnimi lastnostmi. Močno je zgrajen zlasti drugi etapek, dočim je prvi v kontrastu malo pretiran. — Vse navedena dela je podal orkester drž. konservatorija in Orkestralnega društva pod taktirko L. M. Škerjanca sorazmerno dobro izdelano in ubrano. Odličnoval se je tudi naš že priznani ljubljanski kvartet, ki je izvedel »concertino« v Škerjančevi Suiti.

Prireditelj, ki se je vrnil v polno zasedeni Filharmonični dvorani, je bila lep dokaz resne in visoke umetniške dela na našem konservatoriju, kar je še posebej podčrtal v jedrnatem govoru ravnatelj Jož Betetto.

Večer češke sodobne glasbe

Isti dan se je vrnil v mali Hubadovi dvorani pred zelo pičlim občinstvom koncert »sodobne češke glasbene umetnosti« in sicer je iz tega po sebi širokega okvira zajel spored nekaj klavirskih skladb V. Novaka in nekaj njegovih za glas in klavir obdelanih narodnih. — Nadalje so stale v sporedu skladbe Jiraka, Reinera, Moisea, Al. Habe in Schulhoffa, ki spadajo prav za prav v okvir »moderne«. Med temi skladbami mlajši smeri je po umetniških vrednotah stal v ospredju Jirakov Epital za klavir in klavirski skladbi (zlasti druga) Aloisa Habe. Vse ostalo pa so le bolj ali manj ugodni poskusi, ki jim je pa težko verjeti. Zlasti Reinera neorganizirani, samovoljni in muzikalno logično pretirano zanikajoči klavirski domisleki se resni umetnosti povsem oddaljujejo; podobno tudi 7 rokov Habinih. — Izvedba pa — pri kateri so sodelovali pianist Marjan Lipovšek, tenorist Jože Gostič, ki ga je spremljal na klavirju dr. Švara, ter violonist Marcel Vekjet — je bila ugodna, ker je skušala po možnosti čim bolj izčrpati vrednote posameznih skladb.

Avtentičnost Krekove »oporoke«

Dolenec izpričuje, da je besedilo Krekove »oporoke« v glavnem avtentično. Ker pozna stil in Kreka, ne mara in ne morem ugovarjati; hotel bi samo pojasniti in povedati, kakšne razloge sem imel za svoj dvom.

Res sam. Kdor je z njim živel, je imel priliko videti, kako mu slike sproti rasto, s čimer ne mara in ne morem trditi, da bi se bil tega količkaj zavedal. Krojil je po svoje, kakor krojijo in delajo poeti, vseeno, če kaj pišejo. Nikoli ni poudaril o tem, kar pripoveduje. S tem nisem hotel trditi, da so vse besede Resove, ker bi s tem trdil, da si je izmislil. Hotel sem samo povedati, in to so povetini tako razumeli tudi drugi, da je dikcija Resova, da so njegovi karakteristični izrazi, da je njegov stil — in kako bi označil, da bi bilo jasno — da so njegova ločila Tisto, kar je dalo besedam njegov zanesen značaj, zunanji blek in, da približno označim, deklamatorično silo. To ni Krek!

Čas. Odkar so bile besede izgovorene do izdajenosti v pismu, je preteklo več hudega in razburkanega časa.

Krek. Jaz ga nisem nikoli videl patetičnega! Ne trdim, da bi bil tolikokrat z njim kakor drugi, toda trdim, da sem upravičeno mislil, da se mi je radi tega, prav radi tega zelo vtisnil v spomin njegov pojav.

Kraj in okoliščine, kjer se je to godilo. Bilo je v dunajskem parlamentu; Krek je bil hudo bolan. Prav hip prej je prosil, naj mu Res pripoveduje pravilice. Kraj je bil pust, za Kreka s Prtovca dvakrat pust. Krek ni nikoli skakal s predmeta na predmet, od afekta do afekta, če hočete, od čustva do čustva tako hitro in spremenljivo, zato je morala njegova misel biti le hričeno nežna, če dovolite izraz. Iz vsega tega samega si jaz ne morem razložiti njegovih patetičnih besed.

Pričevanje moža, ki je poznal oba: Kreka bolj kakor Resa. Omenil sem mu svojo, uredništvu že oddano misel. Ne verujem, da bi jo bil jaz potegnil nazaj, če bi bil od drugega mnenja, a tembolj me je potrdil, ko sem mu omenil. Tudi moram pristaviti, da si ne pusti sugerirati, da sem bolj izpraševal odnosno pripovedoval svoje spomine. Vsokoli mi je v besedo: »To ni Krek, to je Res.«

Za Resa je značilno, da se je dal pokopati na Sv. Gori. Morda bi kdo mislil, da to misel kritiziram, a je ne, ker jo občudujem: Res je ostal tudi v smrti zvest sebi.

Dvom o Krekovi oporoki sem izrekel že davno; morda sem imel takrat še druge razloge za to, ki jih je čas zakril. Njega nisem mogel vprašati o okoliščinah, ker nisem mogel do njega, četudi vem, kako težko se je spominjati podrobnosti. Ker je Res svoje dognanje ali znanje že publiciral, bi se ne mogel spomniti drugih besed, kar stvar vtone v podzavesti. Kar je glavno: on o svoji besedi ni nikdar dvomil ter bi bil jaz hvaležen, če bi kdo tak primer sporočil.

Zato naj mi nihče ne zameri, če jaz popolnoma ne verujem: to povedati, se mi zdi, sem dolžan spominu dr. Resa in dr. Kreka.

Narte Velikonja.

Naznanila

Liubljana

1. Peski zbor Glasbene Matice ljubljanske ima v ponedeljek 22. junija t. l. v Hubadovi dvorani v Vengovi ulici 7 ob 20 svojo redno letno občinsko občinstveni dnevni redom. — Zasedbi dve vaji vsega zbora v torek in petek ob 20. — Odbor.

1. Klavirski večer absolventa visoke šole ljubljanske državne konservatorija R. Gallatija iz kole prof. Janka Ravnikarja bo jutri, v sredo 17. t. m., ob 18.15 v filharmonični dvorani. 1. Bach: Toccata; Tokata in fuga v d-molu, 2. Beethoven: Sonata op. 81a, 3. Chopin: Fantazija v f-molu, 4. Skrjabin: Sonata — fantazija št. 9 op. 19, 5. Škerjanec: Dva nocturna, in 6. Papandopol: Tokata iz cikla Partitake. Gallatijev klavirski večer spada v okvir javnih predstoj klavirskih koncertov. Podrobni spored se dobi v knjižnici Glasbene Matice in etane 3. dln, vedla pa kot vstopnica v filharmonično dvorano.

1. Nočno službo imajo lekarnice: mr. Leustek, Rečjeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Ljubljansko gledališče

DRAMA: Začetek ob 20.

Torek, 16. junija: Zaprtje.
Sreda, 17. junija: Pesem s ceste. Izvsn. Globoko mišane cene od 10 dln navzdol.

OPERA: Začetek ob 20.

Torek, 16. junija: Kavalir s rožo. Red C.

Davis cup

Jugoslavija pride v evropski finale

Dunaj, 15. junija.

Danes se je nadaljevalo tekmovalstvo za Davisov pokal na igrišču Park-kluba v Pratu. Odigrati je bilo treba še dve single-partiji in sicer med Pallado in Metaxom in golom Bawarovskym ter Puncčcem. Zanimanje za obe partiji je bilo velikansko in so bile vstopnice že zdavnaj vse razprodane. Avstrijci so se vedno upali, da jim bo mogoče zmagati, čeprav so sami priznavali, da so njihovi igralci v pa na slučaj, ki bi znal še vedno ponagajati jugoslovanom.

Na igrišču se je zbralo mnogo odličnih gostov, med katerimi je bilo opaziti tudi znana filmska igralca Svetislava Petroviča in Tina Patjero. Seveda je bila navzoča tudi močno jugoslovanska kolonija, ki je krepko delala za naše.

Avstrijski igralci so bili mnogo močnejši, kot se je pri nas mislilo. Po zmagi s Fraczi so bili namreč vsi prepričani, da bo borba z Avstrijo popolnoma lahka in da bo mogoče zmagati kar mimogrede. Toda temu se daleč ni bilo tako. Oba avstrijska igralca Bawarovsky in Metaxa sta odlična igralca in so morali naši napeti vse sile, da so lahko zmagali. Pomisliti pa je še treba, da naši igralci niso bili nikakor spočiti in da je bilo to tekmovalstvo za nje precejšen napor.

Kot prvi par sta nastopila Pallada in Metaxa, igra se je končala šele po petih zelo razburljivih setih z zmago jugoslovana Pallade. Prva dva seta je Pallada z rezultatom 8 : 6, 6 : 3 gladko odločil v svojo korist, pri tretjem in četrtem setu pa je popustil, tako, da je oba izgubil z 6 : 2 in 6 : 3.

Sledil je odločilni peti set. Pallada je s svojo taktiko, ko je videl, da Metaxa vse čas razmetuje s svojo močjo in da je gotovo, da ne bo mogel zdržati petega seta, igral zelo trezno, pametno in rutinirano ter je bil ves čas defenziven. Šele v zadnjem setu je pokazal svojo premoč. Takoj spočetka je vodil z dvema gemesama; Metaxi se je

posrečilo, da je rezultat izravnal, Pallada je zvišal na 3:2 in Metaxa zopet na 3:3. Nato je dobil Pallada po vrsti 2 gamesa, tako, da je vodil s 5:3. Tedaj se je posrečilo Metaxi, da je rezultat znižal na 5:4. Šlo je za odločilni games, ki ga pa je Pallada odločil sebi v korist in tako zmagal z rezultatom 4:6.

S to zmago se je Jugoslavija končno veljavno placirala v finale za evropsko zono za Davisov pokal. Po zmagi Nemčije nad Irsko s 5:0 je naš finalni nasprotnik torej Nemčija, ki bo nastopila v Zagrebu.

Ker za zadnjo igro ni več važno, ali jo dobi Jugoslavija ali Avstrija, je kot zadnji nastopil Kukuljevič proti Bawarovskemu. Puncčec, ki je bres dvoma močnejši igralec, ni nastopil, ker je pametnejše, da se po tolikih naporih enkrat odpočije in štedi svojo moč za finalne tekme.

Dunaj, 15. junija. m. Popoldne ob 4 je pričela

prva igra med Pallado in Metaxo. Pallada je bil v prvih dveh setih izredno sijajen, v nadaljnjih dveh setih pa je nekoliko popustil tako, da se je Metaxi posrečilo, da je izenačil. Vendar je Pallada zbral vse svoje moči in tako dobil set in zagotovil zmago. Igra po setih je potekala takole: 8:6, 6:3, 2:6, 3:6, 6:4. — S to igro je stanje 3:1 za Jugoslavijo. Ker je bila s tem zmaga za nas že odločena, je naš zvezni kapetan odločil, da igra proti Bawarovskemu mesto Puncčca Kukuljevič. V času, ko to poročamo, igra še traja.

Zagreb, 15. junija. b. Vse zagrebško časopisje je objavilo danes poziv zagrebškemu prebivalstvu, da jutri ob 17.25 dostojno sprejme zmagovalce teniskega turnirja na zagrebški postaji.

Dunaj, 15. junija. b. Nocoj ob 8.30 je priredila avstrijska teniška zveza našim igralcem in vodstvu svečan banket v dvorani mestne posvetovalnice. Jutri se naši igralci odpeljejo v Zagreb, kjer jih bo dočel svečano sprejel ob 17.25.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 16. junija: 12.00 Simfonične pesmitve (plošče) 12.45 Vremenska napoved, poročila 13.00 Napoved časa, objava sporeda, obvestila 13.15 Odločni iz zvočnih filmov (plošče) 14.00 Vremenska poročila, borzni tečaj, 19.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila 19.30 Nacionalna ura: Vitezi Karadžićeve zvezde z meči (dr. Nemžina Vukčević iz Beograda) 19.50 Zbor baladnjak (plošče) 20.10 Dilemski predavanja: zaštita delavskih meči (g. Filip Urankin) 20.30 Letni čas v pesmi, glasbi in besedi — Sotnajevo: g. prof. Marjan Lipovšek (klavir), Akademski pevski kvintet (pesmi), 21. Nar. gledališča (realizacije) 22.00 Napoved časa in vremena, poročila, objava sporeda 22.15 Magistratov šamcel-kvartet.

Drugi programi:

TORJEK, 16. junija. Beograd 1: 19.00 Radijski orkester, 20.30 Narodne pesmi, 21.30 Beethovenova V. simfonija 22.00 Tamburice — Beograd 11: 14.00 Jugoslovanska končalica — Zagreb: 20.00 Izvsn. opera »Bibula« — Dunaj: 20.00 Narodna glasba, 22.10 Repertoar godalnih kvartet 23.00 Plesne plošče — Budimpešta: 19.30 Verdi: leva opera »Don Carlos« 22.15 Ciganška glasba — Trst-Milan: 20.35 Donizetti: koncert, nato plesna glasba — Rim-Bari: 17.15 Orkestralna glasba 20.35 Pirandellova komedija »La Glasba« 22.10 Orkestralni koncert 23.15 Plesna glasba — Praga: 19.30 Vojaške pesmi 20.45 Nekatranji pevec 21.30 Clarks bobni »Mladost norosti« 22.15 Plošče — Brno: 21.00 Klavir 21.30 Kapornova igra »Amundsenova tragedija« — Bratislava: 21.15 Wachsmannova sonata 21.35 Židovske melodije, 22.30 Plošče — Varian: 20.00 Orkester vojne mornarice 21.00 Velški radijski orkester 22.15 Glasbeni večer 23.00 Plesne plošče — Berlin-Frankfurt-Vratislava-Köln-Berlin: 20.30 Zabuvalni koncert — Hamburg-Monako: 20.10 Wolfova komična opera »Corregidor« — Lipsko: 20.10 Avstrijske alpske melodije — Strassburg: 20.30 Skandinavska in avstrijska glasba.

Na pomoč poplavljenem v pesniški dolini

Kdor sedaj potuje iz Maribora v Slov. gorice, mora ob prihodu v marješko pesniško dolino misliti, da je zašel, kajti znajde se na banovinski cesti od obeh strani obdan od pravčatega jezera, katero tu in tam buči in valovi kot veletok, pokriva pa skoraj vso dolino do vznožja hribov. Sicer lep in priazen kraj Sv. Marjeta ob Pesnici s svojim srednjim naseljem, cerkvijo, šolo itd. izgleda, kakor da je na otoku in bi ta kraj zaslužil sedaj naziv: Sv. Marjeta pod Pesnico.

Kaj pa je vzrok tega pojava? Bližnji in daljni javnosti je znano, da je vsega tega kriva v svojem srednjem toku neregulirana Pesnica. Vsek najpriprostejši posestnik ve, da je vsak jarek, potok in slinčito treba kopati in čistiti od spodaj navzgor, torej od spodnjega toka nazaj na srednji in napored zgornji tok. V bivši Avstriji pa so regulirali Pesnico izmudovali baš nasprotno, kajti regulirali so jo najprej v zgornjem toku, in sicer od Lučan do železniške proge Maribor—Pesnica, da rešijo v prvi vrsti nemške in nemčurske graščake in mogotce. Slovenjgoričane so mirno prepustili usodi s tem napacnim reguliranjem sledečim hujšim poplavam.

S to zgrešeno regulacijo Pesnice je vsa obširna dolina tja čez župnijo Sv. Marjeta ob Pesnici, Sv. Lenart v Slov. goricah, Sv. Trojica v Slov. gor. itd. obsojena na od leta do leta naraščajoči gospodarski propad. Pesniško dolino ob tem nereguliranem srednjem toku Pesnice so nekdanj kralja plosnosna polja in dobri, sladkotravnj travniki, a danes ta zares solzna dolina postaja trajno močvirje. Vzroki so v glavnem naslednji:

1. Napacno najprej v zgornjem delu izvršena regulacija Pesnice.
2. Silno počasni napredujoča regulacija Pesnice v spodnjem delu.
3. Preplavila, od bližnje doline mnogokje celo nižje ležeča tla, pesniške struge.
4. Preovinkasta pesniška struga, čije ovinki so zelo številni in ostrji, tako da vodijo kar nazaj.
5. Preozka, mnogokje do polovice zasipana s koreninjem in grmičjem zaraščena struga Pesnice.
6. Slične nedostatke zaradi gostih poplav prikazujejo struge pritokov Pesnice.

Ob količkaj večjih nalivih, zlasti skoraj vsako pomlad, pesniška struga v svojem srednjem toku ni v stanju z veliko brzino prihajajoče vode iz gornjega reguliranega toka odvajati sproti dalje, čemur sledijo neznozne posledice: Voda v Pesniški strugi kmalu prestopi nizka obrežja, se razlije čez vso dolino, voda v Pesnici in njenih pritokih zastoji popolnoma, oziroma celo teče nazaj, raztrga od kmetov narejene jezove ob strugi Pesnice in pritokov in že v nekaj urah je vsa dolina spreme-

njena v jezero, čigar voda zastaja tedne in tedne. Nima namreč odvoda, naša itak premočena močvirna zemlja pa vode ne more absorbirati. Zaradi tega voda iz dolinskih globin, ker nima odtoka, čaka le še na izhlapevanje. Vse to ima zopet grozne posledice.

1. Voda poblavi vse dolinske kulture, to so v glavnem travniki, kajti s polji, vrtovi itd. so posestniki, ki bi že davno morali pobeigniti na več ali manj prikladna pobočja hribov. Naši kmetje, v glavnem še odvsnji od živinoreje, so ob vsako živinsko krmo in prišljeni živino za vsako ceno prodali, kar pa jim še živine ostane, zbolni na metiljavosti, postane mršava in — kdo naj nam še govori o možnostih dviga živinoreje pri takih prilikah našega močvirnega travništva!

2. Neodtekajoča voda in naraščajoča močvirja škrijo zdravju škodljiv močvirni zrak, cele megle komarjev, naravnost ostudni močvirni smrad itd. kar vse ljudsko zdravje vidno ogroža.

3. Poplave ogrožajo in čisto onemogočujejo prometne zveze v Slov. goricah ter postaja skoraj brezpomembno, popravljati razne ceste, zlasti občinske ter mostove — jarke, ker jih voda po večkrat v letu razruši.

4. V nevarnost prihajajo čisto človeška bivališča in gospodarska poslopja, katerim poplave prizadenejo ogromno škodo. Ne moremo dovolj popolno in glasno popisati škode, ki nam jo v gospodarskem, zdravstvenem, turistično-prometnem oziru pa tudi glede varnosti bivališč in življenja povzroča te poplavi.

Dovolj nam je obljub tekom mnogih desetletij, da dobimo regulacijo Pesnice. Dovolj so nam številne komisije, ogledi in meritve, katere so že stale tisočake in tisočake, a storilo se do danes ni prav nič. Smo stvarni in ne stavimo neizvedljivih zahtev. Pri današnjih težkih prilikah prosimo le to:

Uvedite in financirajte akcijo, da se preseka najhujši ovinki Pesnice, stara struga pa naj se le razširi in poglubi, istotako vsaj spodnji toki strug pritokov Pesnice.

Samo to je klic obupanih posestnikov v dolini neregulirane Pesnice. Ne pošiljajte nobenih meritev in komisij več, saj ovinki in struge Pesnice so že vse preveč prekomisijonirane.

Vse dosedanje vlade in oblasti imamo glede tega vprašanja v žalostnem spominu — samih praznih obljub! V tekočem letu smo že obiskani v tretjič od polave!

Obupavamo, gospodarsko propadamo!

Merodajnim činiteljem zato kličemo:

Ureditev pesniške struge je in ostane najbolj pereči gospodarski problem severnega obmejnega ozemlja Kdor ga reši, bo naš in mi njegov!

Sport

Nedeljski nastop

Ogromne množice ljudstva so se valile proti stadionu že ob drugi uri, četudi je bil začetek napovedan šele za pol četrto uro. Program tega popoldneva je bil zelo pester, saj smo videli poleg lepih telovadnih točk, še finalno tekmovalstvo v teku na 100 m, 3000 m in v švedski štafeti poleg tega pa še lepe narodne pleske, ki so jih predvedli češki Orli in Orlice v svojih pestrih narodnih nošah, dunajska dekletca pa so pokazala nekaj otroških igrice oziroma plesov. Ker te tekme — kakor sem že omenil — niso bile zvezane z izletom avstrijske katol. tel. zveze, zato je pri nastopih sodeloval samo Dunaj. In kljub temu je nastopilo okrog 1500 telovadcev, isto število telovadkinj ter okrog 3000 naraščajnikov s pestrimi vajami. Telovadkinje so nastopile z vajami s palicami, ki so jih prav dobro izvedle. Članstvo je pokazalo lepe in efektivne sestave, vendar v izvedbi ni dosegalo telovadkinj. Naraščaji je bil pa zopet prav dober. Višek so pokazali naraščajniki v preskokih čez mizo, kjer so izvajali razne vrstolomne stvari. Laboren je bil nastop najboljših močvet na orodju Švicarji na konju, Francozi na drogu, Maščari na kroglih ter avstrijci na bradli. Povsod sami moštri, tako, da je bilo težko reči, kdo je boljši. Edino slabo stran je imela ta točka, namreč to, da ljudje niso mogli vsega naenkrat zasledovati. Če je gledal eno, pa je kaj lepega prezrl drugje. Zato bi bilo v bodoče tako napraviti, da se nastopa na vsakem orodju posebej. »Fides« iz Luga je s 48 možmi pokazal simultane vaje na šestih bradljah. Krasne in težke sestave so izvajali ti telovadci zelo enakomerno in z največjo sigurnostjo. Ugajala je še prav posebno njihova strumnost in disciplina. Višek cele prireditve je tvoril začetek ko so prikorkali, in pa konec, ko se je ista slika ponovila o prihlki dekoriranja zmagovalcev.

ASK Primorje. Za v ponedeljek napovedana igra se vrši v četrti 18. t. m. ob 20 v restavraciji Zvezda Predsednik.

Olimpijska vrata pri berlinskem stadionu

MODERNA FRIZURA

Je okras vsake sodobne dame. Posetite zaradi tega frizerski salon

FRANCHETTI ENGELBERT

novo vodstvo,

Tyrševa cesta 20, vis-a-vis kavarn »Evropac«.

Tu se izvršuje trajna undulacija na najmodernejšem aparatu brez elektrike, brez žic, sprejajalna vodna undulacija, barvanje las itd.

Tinček in Tonček kot detektiva

81.

Konec zmagoslavja.

Pa je bilo gorillinega zmagoslavja kmalu konec. Cirkuski delavci so se začeli zbirati na drugem koncu šotora in se oboroževati z najrazličnejšim orodjem. Nekateri so skočili tudi po puške. Ko je gorila to videla, si je najbrž mislila: »Zdaj gre pa zares!« Pobrala je debel bat in ga grozeče zavijala po zraku. »Bežimo!« je zakričal Tinček. »Preveč jih je. Trije jim ne bomo kos.« Gorila je najbrž sama uvidela, da ne kaže spuščati se v boj, kajti odlomastila je za bežečima dečkoma, kolikor so ji dale kosmate noge. Bežeči trojci se je v znak solidarnosti in tovarštva pridružil seveda tudi kuža Muki, ki mu ni prav nič dišalo, da bi jih od cirkuskih hlapcev dobil po grbi...

Pritekli so do zrakoplova, ki je bil pritrjen k zemlji. Ob pogledu na zrakoplov je Tinček šnila v glavo drzna misel. »To bo nekaj za nas!« je zadovoljno zabrundal predse.

Kupujte svoje potreščine pri naših inserentih!

Globoko potrti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da se je smrtno ponesrečil in nas za vedno zapustil naš dragi soprog, oziroma sin, brat, zet, svak itd., gospod

IVAN KMETIČ

ekonom in lesni manipulant.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 16. junija 1936 ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Sutna št. 72, na farno pokopališče na Zalah.

Svete maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi v Kamniku.

Hotedrčica, Logatec, Rače, Kamnik, dne 13. junija 1936.

HELA KMETIČ roj. PROHINAR, soproga in vsi ostali sorodniki.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; šenitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pisane odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Mož ali žena brez otrok
se išče za delo na polju. Samo pisane ponudbe na naslov: Marko Ranković, pensioner, Topola - Oplenac.

Frizer ali frizerka

za trajno, vodno in železno ondulacijo, se sprejme. Nastop po dogovoru. Starejši imajo prednost. Jovo Naumović, frizer, Banjaluka — Vrboska.

Potrebujem

verziranega orodničarskega ključavničarja (Werkzeugmacher) za stanice in matrice; za izdelovanje okov in kovinastih predmetov. Pisane ponudbe na naslov: Karl Leitenberger, Bijeljina.

Šoferja s tovornim avtom

majšega, za stalno vožnjo, iščem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Trezen« št. 8800.

Službeiščejo

Služkinja
starejša, vajena gospodinjstva dela, z letnimi spricvali, išče primerne mesto. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 922.

Služkinja

vajena kuhe ter vseh gospodinskih del, išče službo za takoj. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pridna in poštena« 8791.

LETOVIŠČA

Hotel »Troha«
Bled

Znatno znižane cene, vsak večer zabava. Sobe že od 10 Din naprej, dijaki, trg, potniki samo 5 Din. Porcija rib samo 10 Din. Postrežbo po velikosti. Dvestredni abonma samo 440 Din inkl. vse takse.

Obrt

Plise, entel, ažur, gumbi
gumbice, monogrami — izvrši takoj Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj, Zepni robci, plenice, ročna dela. (t)

Stanovanja

Enosobno stanovanje
ugodno oddam s 1. julijem. Mestni trg 11/L. (č)

Enosobna stanovanja

v pritličju, I. in II. nadstropju, se oddajo na Poljanski cesti 54. (č)

Trisobno stanovanje

komfortno, oddam v prvem nadstropju. Riharjeva 1. (č)

Denar

Obavlja vse denar. posle
vnovčuje najboljše terjatve vseh denarnih zavodov takoj v gotovini. — Alojzij Planinšek, agent. bančnih poslov, Ljubljana, Beethovnova ul. 14/L. Telef. 35-10. Znamko za odgovor. (d)

Hranilne vloge

podeželskih zavodov, članic Zadrugne zveze, večji znesek, kupimo proti gotovini. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobro plačamo« št. 8741. (d)

Bančno kom. zavod

MARIBOR, Aleksandrova št. 40, najbolje vnovčuje terjatve pri vseh denarnih zavodih. Za odgovor 8 Din v znamkah.

Hranilno knjižico

Ljudske posojilnice Ljubljanske, do zneska 100.000 dinarjev, kupim. Plačam polno, brez odbitka v 4 mesecih. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Večkratno jamstvo« št. 8742. (d)

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10.

Vnajem

Dvostanovanjsko hišo
blizu postaje Homec, takoj oddam. Franc Rode, Nožice, p. Radomlje. (n)

Auto-motor

Prodajam dvosedezni avto
(Ford), dobro ohranjen, v jako dobrem stanju. Polizve se pri: G. V. Vinček, Ljubljana, Celovška cesta št. 42. (f)

Kupimo

Vsakoverstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNÉ, ruvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Litoželezen štedilnik

dobro ohranjen, takoj kupim. Ponudbe z navedbo cene upravi »Slovenca« pod »Štedilnik« št. 8804.

Pohišstvo

Rekord - spalnice
orehova korenina, moderne, za 5500 in 6200 Din. Jedilnice, iste, 4500 Din, razprodaja Pohišstvo Malenšek, Dravilje. (8)

Prodamo

Ajdo
mlevsko, vagonске pošiljke, nudi Kmetijska zadruga, Ptuj. (1)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanim cenah pri trvdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Gramofon

znamke »Columbia«, velik, za gostino, skoraj popolnoma nov, ugodno napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8805. (1)

BRINJE

smo zopet dobili!

Fran Pogačnik

d. z. o. z., LJUBLJANA
Tyrseva (Dunajska) cesta št. 33, v Javnih skladiščih

Buret svila

po 16 Din napredaj pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska 15.

Vsa letna oblačila,

lister, buret, kaša, v odlični izdelavi dobite po ceni pri Preskerju. Sv. Petra cesta 14.

Razpis službe

Izobraženec s trgovskim študijem (trgovsko višjo šolo, akademijo) se sprejme pri nekem večjem časniškem podjetju za upravniško službo. — V poštev pridejo samo krščansko živeči reflektanti, zanesljivo pošteni, ki čutiljo sposobnost za organizacijo propagande in reklame ter zmoglost za vodstvo upravniškega poslovanja. — Nameščenec bi izpočetka vršil službo kot praktikant s primerno plačo, po vsestransko zadovoljivem službovanju bi se mu pa zagotovili ugodni premiki. Priglasbe sprejema do 22. t. m. in jih odpošilja uprava »Slovenca« pod šifro »Organizator« št. 8808.

Tudiv naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon) lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 jutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

Javljamo vsem sorodnikom in znanec pretužno vest, da je Vsemogočni poklical po kratki in mučni bolezni k Sebi po zasluženo plačilo, prevlado s svetimi zakramenti, v 72. letu starosti, našo predobro mamico

MARGARETO GOLJA

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 16. junija 1936 s pokopališča v Studencih pri Mariboru. Sv. maša zadušnica se bo darovala v cerkvi sv. Jožeta v Studencih v sredo 17. t. m. ob 7 jutraj. Prosimo tihga sožalja in molitve.

Obitelji Golja, Glazar in ostale sorodstvo.

ZAPUSTIL NAS JE NAŠ ISKRENO LJUBLJENI OČE, BRAT, STRIC IN SVAK, GOSPOD

ANTON LEVEC

DVORNI SVETNIK V POKOJU, VITEZ ŽELEZNE KRONE III. RAZREDA

DNE 15. JUNIJA 1936 PO DOLGI IN MUČNI BOLEZNI, PREVIDEN S TOLAZILI SVETE VERE, V 84. LETU STAROSTI.

NA ZADNJI POTI GA SPREMIMO V SREDO, DNE 17. JUNIJA 1936 OB ŠTIRIH POPOLDNE IZPREJED MRTVAŠNICE, VIDOVDANSKA CESTA 9, NA POKOPALIŠČE K SV. KRIŽU.

LJUBLJANA, DNE 15. JUNIJA 1936.

ZALUJOCI: MARTA, HČI; JANEZ, MIHA, BRATA; RODBINA VAL. GOLOBOVA IN OSTALI SORODNIKI.

L. Ganghofer:

111

Grad Hubertus

Roman

Že s praga je opazil, da drži Robert prevlečeno deščico z rubini v roki. »Resnično!« V hipu je bil pri Robertu in ga trdo prijel za zapestje. »Moje dragulje mi pusti pri miru!« Največji rubin se je pri tem zakotalil po prevleki in padel na tla. Ko se je grof Egge sklonil, da bi ga pobral, se je Robert s pepelnato bledim obrazom opotekel za korak nazaj.

»Oče! Ali si ob pamet?«
Grof Egge je čemerno dvignil oči. Začutil je menda, da ga je njegovo nezaupanje zaneslo predaleč. Vendar se niti z besedo ni poskusil opravičiti, zmignil je samo z rameni, opihal prah z rubina in ga položil spet v vrsto na deščico.

Robert je stopil proti očetu. »Vsakega drugega bi pozval pred pistolo. Tebi sem, kar zdaj obžalujem, dolžan življenje. To mi jemlje orožje iz rok. Toda med nama je vse končano!«

Priklonil se je kakor pred tujcem in krenil proti vratom.
Grof Egge se je hripavo zasmel. »Ali se ne bi še malo pogovorila? Samo poslovno. Ne branim ti več, da dvigneš v banki svoj delež po materi. Če še potrpiš za trenutek, ti napišem pooblastilo.«

»Zadevo naj uredi tvoj odvjetnik.«

»Dobro! In dolžnostni delež iz mojega lastnega premoženja —«

»Se mu odpovedujem.«
»Aah?« Ali res? Pol milijona. In ti se mu odpoveduješ? Grof Egge se je porogljivo zasmel. »Radoveden sem le, kako dolgo se boš kugal. Mislim, dokler ne zaigraš še ostalega materinega denarja.«

Robert teh besed ni več slišal. Zapustil je že bil sobo.

Grof Egge je gledal v vrata, kakor bi ne verjel prav, da je Robert res odšel. Toda vrata so ostala zaprta in v veži so se razgubljali koraki. Deščica z rubini se je tresla grofu Eggeju v rokah. Položil jo je v omaro, zaprl predal in prisluskoval proti vratom. »Resnično, odhajam!« Z rokami na hrbtu se je sprehodil po sobi, obstal pred omaro in zamrmral: »Pregrob sem bil!« Stopil je k vratom in zaklical: »Fric! Papir in črnilo!«

V razvlečenih črkah je načel nalogo, naj »izplačajo grofu Robertu-Egge-Senefeldskemu 300.000 (z besedami tristošest) mark« — in je zapečatil pismo.

»Fric, naprezil! Odpelji se takoj na postajo in oddaj to pismo ekspresno!«

»Takoj, svetlost! Ali naj vam Moser streže pri kosilu?«

»Pusti me pri miru! Nisem lačen!« Grof Egge je odšel v vežo, vzel klobuk, puško in palico ter stopil na verando. »Na noge, Schipper! Urno! Videti hočem gnezdo še danes. Moram!«

Ko sta šla vstrel po drevedu, je začel puškosnec na drobno pripovedovati, kje sta si orla napravila gnezdo in kako je zavarovano. Grof Egge bo moral hočeš nočeš stara dva ustreliti, ker je v navpični steni popolnoma nemogoče priti do gnezda in mladičev.

»Nemogoče?« Grof Egge se je zasmel. »Naj je gnezdo kjerkoli. Moram priti do njega.«

Zapustila sta park in nista več čula, da je v njem nekaj zamolklo tlesnilo na tla.

V orliji kletki se je zvrnil s prečnice bolni ptič.

22. poglavje.

Zahajajoče sonce je ožarjalo čisto nebo in napol zasnežene gorske vrhove, ko je grof Egge po petih urah hoje prispel s Schipperjem utrujen do Previsne stene.

Po pravici je nosila to ime. Široko in gmotasto je rastla iz cretja, nemešanega z limbami, in se dvigala nekako stodvajset metrov visoko pod ne-

bo. V spodnjem delu se je gola peč bočila na znotraj, tako da je vrh skale strjel čez njeno podnožje.

»Tako, gospod grof, zdaj pa poiščite gnezdo!« Grof Egge je sedel na bližnjo skalo, pomaknil klobuk v zatilnik in krožil z očmi po stenah. Prešlo je nekaj tihih minut; končno je grof Egge nestrpno stresel z glavo. »Pokazi mi ga!«

»Ali nisem rekel? Svoj živ dan ne bi našel gnezda, če bi ne nanešlo naključje, da sem videl orla, ko je zlezel vanj. Poglejte tja gor, gospod grof! Prav sredi stene, šestdeset ali sedemdeset metrov visoko, je nekaj zelenega. Ali vidite!«

»Resnično!«

»In pod tem? Ali vidite kratko, sivo zarezo?«

»Vidim jo!«

»Tam notri je gnezdo!« Schipper je dal svoje-mu gospodu daljnogled.

Komaj je bil grof Egge pogledal skozi steklo, je razburjen šinil kvišku. »Resnično, gnezdo!« In z dvema mladičema! Videl sem njune bele glave! Spahnil je daljnogled in se ozrl s prostim očesom v višino. Toda čim dlje je gledal, tem bolj čemern je bil njegov obraz. »Da, Schipper, slabo kaže, zares! Toda moram priti tja gor! Tudi če si zlomim vrat!«

Da bi splezal tja gor — na to grof Egge niti pomislil ni. Bilo bi tudi popolnoma nemogoče. Torej z vrha dol? Na vrvi? Tako je bil grof Egge izpraznil že tri gnezda. Seveda, vrvi ga je varovala vedno samo, da pri plezanju ni padel. Toda tu? Če se da spustiti z vrha, bo obvisel prosto v zraku, več metrov od gnezda. Ali se bo mogel toliko zanihati, da bo dosegel z rokami gnezdo in z nogo razpoko v steni? Ali bo vrvi vzdrlžala, tudi če jo vzamejo v dva pramena?

Grof Egge je majal in majal z glavo. Snel si je klobuk in se nemiren popraskal za ušesom. Spet je preudarjal in dejal končno: »Samo eno še ostane: lestva!«

Schipper se je moral zasmejati. »Toda gospod grof! Sedemdeset metrov visoka lestva! Teja vendar ne morete misliti resno? Takšen domislek!«

Grof Eggeju je zalila obraz kri. »Za svoje domisleke bom že sam odgovarjal! Urno se pripravi in skoči dol v vas —«

Dalje ni mogel govoriti. Schipper ga je zgrabil za roko in ga potegnil za seboj med gosto grmovje. »Orel prihaja!«

Kakor bežeča senca je priplul ogromni ptič z negibno razprostrtima perotima po zraku nad planinami, noseč v krempljih črno kepo. Nad steno se je v loku zaokrenil. Za trenutek se je zableščalo v soncu njegovo perje ko molno zlato. Nato se je pogljal ko strelca navzdol in izginil v gnezdo. Schipper je sedel grof Egge po svoji puški. Toda preden je utegnil napeti petelina in pomeriti, se je orel že spet dvignil, padel ob steni navzdol, zašumel med limbami nizko nad cretjem in se zavijal v zrak.

Bled od razburjenja je gledal grof Egge za izginjajočim ptičem. »Čakaj, bratec! Se bo bova srečala! Najprej stara in nato mlada. Vse lepo po vrsti! Obrnil se je proti lovcu. »Urno v vas k tešarju! Naj zbere ljudi, ki so večji dela. Napravijo naj štiri lestve, vsako dolgo dvejest metrov, prvo močno in težko, druge dve lažje. Za lestvenike naj vzamejo zeleno smrekovino, za klinje jelševino. Konec lestvenikov naj zašlebiho in objeje ob straneh z železnimi zaklepi, da se bodo dale lestve med seboj trdno zvezati. Ali razumes, kako to mislim?«

»Da, gospod grof!«

»V osemih dneh morajo biti lestve tu. Začno naj delati še danes. Ti ostani pri ljudeh in pazi, da bodo vzeli dober les. Od lesa, Schipper, je odvisno moje življenje.«

Schipper se je odpravil na pot. »Vse bom točno izvršil, gospod grof. In lovsko srečo! Upam, da ustreliš stara dva!« In je odhitel.